

De
Sophrone et Xenarcho
Mimographis.

Οὐδὲ ῥᾶστον ἀρρήτων ἐπέων πύλας ἔξευρεῖν.

Bacchylid. ap. Clem. Alex. Strom. Vp. 685 P. (fr. 13 Neue)

De Sophronis uita et mimis hoc testimonium prodidit memoriae Suidas s. u.
Σώφρων: Συρακούσιος Ἀγαθοκλέους καὶ Λαμνασιλλίδος¹⁾ Τοῖς δὲ χρόνοις ἦν κατὰ Ξέρξην καὶ Εὐρυπίδην καὶ ἔγραψε μίμους ἀνδρείους καὶ μίμους γυναικείους. Εἰσὶ δὲ καταλογάδην διαλέκτῳ Δωρίδι. Καὶ φασὶ Πλάτωνα τὸν φιλόσοφον αἰεὶ αὐτοῖς ἐντυγχάνειν ὡς καὶ καθεύδειν ἐπ' αὐτῶν ἔσθ' ὅτε, quibuscum quae Eudocia (Villois. A. gr. I. p. 389) et Hesychius Milesius (περὶ τῶν ἐν παιδείᾳ διαλαμψαμένων φιλοσόφων p. 43 sq. ed. Antverp. 1572) referunt, congruunt ad verbum ita, ut noui nihil nos edoceant. Quae quidem exilia, tamen plana atque perspicua Suidae uerba quam uarie et quam ridicule sint distorta atque deprauata ut ostendam, unum adferam testimonium

¹⁾ Λαμνασιλλίδος inmerito corexisse mihi uidetur qui nullas huius mutationis adtulit rationes Blomfieldius (Classical Journal 1811 Tom IV p. 382), nam litera σ inter uocales in spiritum asperum non mutabatur nisi ab Argiuis et ab his sane in nominibus propriis. (cf. Ahrens de dial. Dor. p. 78.) De Argiuorum autem dialecto, quous specimen quamuis non satis certum praebet Spartanorum Arginorumque foedus a Thucydide (V, 79) adseruatum, eiusque cum Siculorum dialecto similitudine aliorum grauiorumque testimoniorum inopia certi quidquam contendere non ausim.

Constantini Lascaris, qui in Maurolyci Sicanica historia, quae prodiit Messanae 1562, dicit (lib. I p. 20) „Sosiphanes, Syracusanus poeta comicus siue tragicus, synchronus Euripidis, unus septem tragicis tempore Philippi et Alexandri. Mimos uiriles ac muliebres, tragoedias septuaginta tres scripsit, in quibus septies palmam adeptus est. Item alia tam metro quam prosa. Platonem huius poemata legentem somnum cepisse aiunt.“ Sophronem mimographum esse confusum a Lascari cum Sosiphane Syracusano, Sosicli filio, qui circa Ol. CXIV, 4 floruit, Pleiadique tragicae adnumeratur (cf. Wagner *Fragm. trag. Graec.* Paris. 1846 p. 157 sqq.) non est quod doceam philologos.

Parentibus Sophronem esse usum Agathocle patre matreque Damna-syllide testes sunt biographi, tempus autem quo uixerit Sophron, qui adcurate uolunt inquirere quom quae saepenumero solent euenire, ut e scriptore ipso tempus, quo fuerit, possit definiri ea in Sophronem omnino non cadant,¹⁾ ad alia, quorum duo praecipue Suidae et Photi extant, testimonia recurrant necesse est. De Suidae uerbis, quibus Xerxis Euripidisque Sophron red-

¹⁾ Quamuis Sophron primus, quantum equidum habeo conpertum, usus sit prouerbio *Ἀληθέστερα τῶν ἐπὶ Σάγρα* (cf. Zenob. II, 17) tamen ex hac re de Sophronis aetate certi quidquam omnino non efficies, etenim de anno, quo Crotoniatae clades ad Sagram fluuiom a Locris accipere, unde ortum est hoc prouerbum, grammatici certant et adhuc sub iudice lis est. Non addito Sophronis nomine illius prouerbi fecerunt mentionem Photius p. 428 Pors., Eustath. ad Jl. β, 533 p. 278, 5, Michael Apost. II, 42; Schol. ad Clem. Alex. Protrep. Vol. IV p. 106 Klotz; Cicero de nat. Deor. III, 5, 13; Ael. H. A. XI, 10 (cf. Erasmi Adag. chil. I cent. 9 nro 23 pag. 274) quos inter uiros a bello Crotoniatarum et Locrorum repetendam esse prouerbi originem constat. Crotoniatae enim, posteaquam una cum Metapontinis et Sybaritis Sirim urbem expugnauerunt, aegre ferentes hac in oppugnatione Locros Epizephyrios Sirinis uenisse subsidio, bellum intulerunt Locris, qui auxilium inplorauerunt Lacedaemoniorum. Hi tamen, copias simulantes sibi non esse, Dioscuros sese iis missuros sunt polliciti. Pugna oborta Loeri Crotoniatis ad Sagram fluuiom magnam intulerunt cladem, Dioscurorum ut ferunt auxilio (Justin. XX, 2. 3; Uekert „Ueber Dämonen, Heroen und Genien“ in *Abhdlg. d. kgl. sächs. Gesellsch. d. Wiss. Phil.-hist. Classe* II, 1, 1850 p. 180 not. 54). De Locrorum uictoria certiores facti Lacedaemonii, primo quidem nullam, paullo post magnam ei habuerunt fidem, unde ut pugna illa et Lacedaemoniorum fides in prouerbum abiret factum est. Hoc ad Sagram fluuiom praelium quo anno commissum sit, certo dici non licet (Niebuhr. *Röm. Gesch.* III. p. 602 not. 906 ed II.) Verisimile autem est ex disquisitione Heynii (Opusc. acad. II. p. 184 sqq. cf. p. 55), quocum consentit Meinekius (de Phormione Crotoniata T. II, 2 fragm. com. gr. p. 1229) hoc praelium esse commissum ante primum annum Ol. LV. i. e. anno a. Chr. n. 560.

ditur aequalis, deque eorum fide duplici modo potest iudicari. Recte enim iusteque si traditum nobis uerborum contextum esse censeamus, quom Euripides anno quo Xerxes mortem occubuit (Ol. LXXVIII, 4) annum suae aetatis ingressus esset quintum decimum (unde duos illos poetas uix nomines aequales), Sophronis adolescentiam a Suidae in Xerxis, florem in Euripidis aetatem significatum esse arbitremur necesse est. Quom autem Sophronem maiori iure Euripidis quam Xerxis aetati esse adnumerandum Photi, quod paullo post adtuli, testimonium indicare mihi uideatur, equidem Suidae uerba paullulum deprauata leuique nisi fallor mutatione facta sic legenda esse arbitror „Τοῖς δὲ χρόνοις ἦν κατ' Ἀρταξέρξην καὶ Εὐριπίδην.“ Namque si his uerbis, a primo librario parum adcurate fortasse exaratis, alter librarius ad praepositionis κατὰ adduceretur iterationem, fieri non potuit, quin ea, quae hodie in Suidae contextu leguntur, euaderent. Artaxerxen autem summo iure licuisse aequalem adpellari Euripidis non est, quod multis ueterum auctorum probem testimoniis. Ille enim Persarum obtinuit imperium per quadraginta duo annos¹⁾ inde ab Olymp. LXXVIII, 4 usque ad Olymp. LXXXIX, 2 et Euripides natus Ol. LXXV, 1²⁾ primum in scaenam prodiit Ol. LXXXI, 2³⁾ diemque supremum obiit Ol. XCIII, 3.⁴⁾ Conprobantibus autem hanc quam adtuli rationem, Sophronemque et Artaxerxis et Euripidis aequalem censentibus id dubium esse nequit, quin floruerit mimographus uel circa Ol. LXXXIII, 1, quod Bodio⁵⁾ in mentem uenisse uideo, uel quod Passouius⁶⁾ censuit circa Ol. LXXXVII, 1, quo posteriori anno mire alium floruisse Sophronem testatur Diodorus Siculus.⁷⁾ Mea autem ratio praeclare conuenit cum testimonio Photi qui Xenarchum, Sophronis mimographi filium, de quo

¹⁾ Ctesias in Persicis lib. 17 ap. Photium Bibl. cod. 72 Tom. I p. 41 b Bekk.

²⁾ Clinton Fasti Hell. ed. Krueger p. 31.

³⁾ Clinton l. l. p. 49.

⁴⁾ Clinton l. l. p. 87 sq.

⁵⁾ Gesch. d. hellen. Dichtkunst T. III, 2 p. 87.

⁶⁾ Grundzuege d. griech. u. roem. Litt. p. 16 ed. II 1829.

⁷⁾ XII, 37 Ἐπ' ἀργοντος δ' Ἀθήνησι Πυθοδώρου Ῥωμαῖοι μὲν ὑπάτους κατέστησαν Τίτον Κοίντιον καὶ Νίτρον (??) Μεγήριον, Ἡλείοι δ' ἤγαγον ὀλυμπιάδα ἐβδόμην πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα, καθ' ἣν ἐνὶ σταδίων Σώφρων Ἀμπρακιώτης. Praeter Syracusanum Ambraciotamque etiam Ephesii Sophronis fecit mentionem Athenaeus (XIII p. 593 B), qui Danaen filiam Leontii,

paullo inferius disputari, Rheginorum exagitasse tradidit ignauiam iussu Dionysi tyranni, qui per annos triginta octo inde ab Olymp. XCIII, 3 (Diod. Sic. XIII, 91) usque ad Olymp. CIII, 1 (Diod. Sic. XV, 73) regnans, quattuor bella gessit cum Rheginis. Primum enim bellum cum Syracusanis quibusdam exulibus et Messanensibus commune Rhegini ipsi, crescentem Dionysi potestatem ueriti, in tyrannum excitabant Ol. XCV, 2, dissensu autem sociorum orto ultro offerebant pacem teste Diodoro (XIV, 40). Alterum autem Dionysius iratus, quod a Rheginensi uirgine nescio qua, quam in matrimonium erat ducturus, contumeliosam tulerat repulsam, intulit Rheginis bellum Ol. XCVI, 4, quod bellum anceps tamen fuit dubiumque (Diod. XIV, 90). Breui tempore interiecto Ol. XCVII, 4 Dionysius tertio bello temptauit Rheginos, qui uicti a tyranno pacem petierunt obsidesque sese daturos atque adiuturos omnimodo Dionysium sunt polliciti. (Diod. XIV, 106). Quom autem non starent promissis Rhegini, quarto bello a Dionysio sunt lacessiti et quamuis Python dux urbem Rhegium fortiter defendisset, coacti tamen sunt Rhegini, fame in urbe oborta, et urbem et sese tradere Dionysio Olymp. XCVIII, 2, quod idem prodidit Diodorus (XIV, 111). — Quodsi Xenarchus paullo post quartum, quod est uerisimillimum, bellum compositum derisit Rheginorum ignauiam, inter Sophronem patrem filiumque Xenarchum triginta tantummodo annorum interest spatium, quare aptius uidetur Sophronem adnumerare Artaxerxis aetati quam Xerxis.

Copiosius de Sophronis uita non sumus facti certiores. Utrum, quod filio Xenarcho contigerat, aulica aura sit perfructus necne omnium testimoniorum inopia dici non licet, summa autem floruisse Sophronem Syracusa-

quae erat Epicuri philosophi amica, amplexus est amore (cf. Menage ad Diog. Laert. X, 4 T. II p. 507 Huebn.) quem Sophronem Ephesium quem Epicurus mortuus sit. Ol. CXXXVII, 2 floruisse circa Ol. CXXX possumus arbitrari. Egregio autem uacillant errore Lilius Gyraldus (Hist. poet. T. II p. 805) et Vossius (de uett. poett. temp. p. 63) qui Ephesium Sophronem eundem esse censuerunt quem comicum laudauit Suidas s. u. Σόφρων. Hunc enim comicum quom ei fabula, idem quod minus quidam muliebris Sophronis prae se ferens nomen, tribuatur quomque a nullo ueterum auctorum sit laudatus, non alium esse nisi mimographum, obloquentibus Menagio (ad Diog. Laert. X, 139 T. II p. 282 Huebn.) Finkensteinio (Arethusa T. II p. 21), Clintono iam a Kruegero castigato (proem. Fast. Hell. p. XL. nro 19) rectissime Stanleius (ad Aesch. Choeph. 294) et qui eum secuti sunt Fabricius, alii contenderunt.

norum gratia, quam nisi ex mims eius non duxisse originem parum credibile est e Tatiano, qui statuam aëneam positam fuisse Sophroni memoriae prodidit¹⁾ aperte potest effici cogique.

Jam ad Sophronis transgredi iuuat mimos. Testibus Suida, ceterisque biographis Sophron scripsit *μίμους ἀνδρῶν* et *γυναικείους* hoc est mimos uirilis et muliebris non mimos in uiros et in mulieres quod censuerunt Fabricius et qui eum secutus est Hepnerus (de uariis Theocrit. idyll. generibus. Thoruni 1836 p. 12). Hac ex mimorum significatione uirilis mimos in uiro- rum, muliebris in mulierum natura, ingenii, moribus describendis esse uersatos, quod tituli singulorum mimorum indicant, recte concluderunt quot- quot de Sophronis mimis disputauerunt uiri doctissimi. Aut a uiro quodam aut a muliere in singulis mimis primas partes agentibus, unde ut posteriore aetate fortasse ab Apollodoro, Sophronis commentatore, de quo paullo inferius disputauit, mimi illi sint diuisi in uirilis et in muliebris factum esse uerisimile mihi uidetur, aut a uiro, inquam, aut a muliere Sophron repetiit singulorum mimorum nomina, quibus ex nominibus relliquisque singula nomina prae se ferentibus et ex leuibus ueterum auctorum testimoniis mimorum iuuat describere argumentum. Quom autem de muliebrium quorundam mimorum plura quam de uirilium argumento habeamus conperta, quomque nostrae aetatis illa in re ab antiqua magnam partem discrepantis sit proprium mulieribus concedere primas, initium facere in animum induximus a mimis describendis muliebribus, quorum primum, si literarum morigeramur ordini, obtinet locum qui inscriptus est:

Τὰ δὲ Ἀκέστρια.

Quod Meinekio de Antiphanis comici fabula Ἀκέστρια inscripta (Pollux IV, 125 Athen. X. p. 402 D. saep.) septendecim ante annis disserenti (Hist. crit. com. Graec. p. 333) euenit, ut dubius haereret illius fabulae titulum „utrum de sartrice an de muliere famula uel curatrice“ interpretaretur, quia utraque significatio insit in uoce ἀκέστρια,²⁾ id mihi quoque quom impro-

¹⁾ oratio ad Graecos cap. 55 p. 119 Worth „Ἀήρους καὶ φλυαρίας Σώφρων διὰ συνταγμάτων παραδοῖς, ἐνδοξότερος χάριν τῆς χαλκευτικῆς, ἢ μέχρι νῦν ἔσται.“

²⁾ Etym. M. p. 47, 44 coll. p. 46, 43; Aelius Dionysius ap. Eustath. ad Odys. k 69 p. 1647, 58.

niso in Sophronei mimi nomen incurrerem accidisse fateor. Quom autem quot-quot indagare potueram ueterum auctorum locos,¹⁾ ut ex iis, quam notionem ueteres sub illa uoce saepius subiecerint cognoscerem, perspexissem, pro testimoniis nostra aetate extantibus recte intellegere mihi uisus fueram, multo usitatius fuisse Graecis sartrices quam mulieres aegrotos curantes aegrisque adsidentes adpellare *ἀνεστρία*; quare sartrices a Sophrone fuisse repraesentatas contendere omnino non dubito. Hanc meam sententiam qui comprobant, dummodo sint opiniosi inque sententiis subtilibus quidem sed plerumque futilibus dicendis ament uersari, arbitrari fortasse poterunt, si de sartrici-
bus ab Antiphane et Sophrone repraesentatis cogitent, iam apud ueteres talium puellarum, quales nostra aetate Parisiis potissimum florent uigentque extitisse genus atque ordinem. Sed redeat unde exorsa est oratio mea. Sophronei mimi, quom unicum modo his conpositum uerbis „*φορτάτου ἀεὶ καπήλου παρέχεται*“ extet fragmentum (Etym. M. p. 773, 54 coll p. 490, 10; Suid. s. u. *κάπηλος*; fr. 28 Ahr.) quale fuerit argumentum uix aegreque quispiam dixerit. Cogitanti autem mihi iis, quibus antiquis in rebus perscrutandis et explanandis uersari in animo est prospere, haud prorsus, quae propria in se habet aetas, qua quisque qui antiquas res uolt intellegere uersatur, esse omittenda atque neglegenda, ad describendum Sophronei mimi argumentum uenit in mentem nostrae aetatis fabella, ex qua fortasse illud argumentum poterit concludi. Composuit enim Berolinensis duodecim fere ante annis defunctus poeta comicus, non longe absum quin dicam mimographus, quoi nomen fuit Angely, fabellam inscriptam „Die Schneider-Mantfells“ qua fabella perlecta qualis fuerit in uniuersum Sophroneorum mimorum natura et quomodo componendi sint mimi facillime animo posses concipere. Neglecta enim contorta fabularum comicarum actione, neglectis omnibus prolixis descriptionibus illa in fabella septem Berolinensium puellarum, uictum quaeritantium acu, mores, consuetudines, sermones tam uiuis ut ita dicam

¹⁾ Hesych. s. u.; Poll. VII, 42; Lex. Seg. ap. Bekk. Anecd. p. 364, 8; Phot. s. u. *ἡπίστρια*; Suid. s. u. *ἀκέσασθαι*, s. *ἡπίστρια*; Thom. Mag. s. *ἀκέστης*. cf. Lobek ad Phryn. p. 91 sq.; Jntpp. ad Thom. Mag. p. 23 sqq. ed Jacobitz. — Praeter hos locos quattuor tantum, in quibus occurrit illa uox, inueni locos (Lucian rhet. praec. 24; Plutarch Aemil. 8, Galba 9. Arat 54), ex quibus nihil tamen de significatione efficies.

coloribus repraesentauit comicus, ut ipsas puellas loqui et coram te agere crederes. Ostendit poeta, quam propensae ad uoluptates quouisuis generis, a uestibus suendis conplanandisue quam auersae sint, ostendit, quam libenter inuicem sese, quamuis amicissimae sint, perstringant sibiue siue amatorem siue mundum ornamentumque inuideant, ostendit denique (quo cardine tota fabella uersatur) qua leui ac uolatica ratione sectentur amores. At non mores solum illarum puellarum sed sermones quoque earum praeclare imitatus est et ad naturam expressit ille comicus. Utuntur enim illae puellae, quippe quae sordido loco natae sint, popelli quoque uilis atque infimi sermonibus, quae garriunt implentes atque obruentes soloecismis prouerbiisque e triuio arreptis. Sophronem quoque simili ratione talium puellarum repraesentasse mores ac sermones et praecipue ad earum res amatorias respexisse admodum uerisimile esse mihi uidetur, quare non dubito illud, quod supra laudauimus, fragmentum adsignare puellae, quae cum puella est conquesta amasium suum amoris esse inmemorem et semper cum trifurciferis cauponibus habere rem.

Sequitur alter mimus muliebris, quouis de nomine diu ac ualde fluctuant abant docti uiri. Athenaeus enim adseruauit (XI p. 480 B) fragmentum quoddam Sophroneum, mimi prae se ferens nomen *Γυναικες αὐτὰν θεὸν φαντι ἐλεξεν*, quouis nominis postrema uox corrupta uariis doctorum uirorum emendationibus praebuit ansam. Casaubonus enim non inesse sensum in codd. Mss. lectione *ἐλεξεν* recte suspicatus legi iussit *λεξαι*, contra Schweighaeuserus, quouis emendatio tulit assensum Grysari (p. 7. l. l.), in contextum recepit coniecturam suam *ἐνδειξαι*, denique Dalecampius, non addita nota, in uersione sua pro codd. Mss. uoce *ἐλεξεν* expressit uocem *ἐθελεξεν*. Hasce coniecturas parum probabiles aspernatus aliam mihi omnino displicentem proposuit emendationem Blomfieldius (*Classical Journal* T. IV 1811 p. 486), qui „quod titulus adeo proceres operibus suis non indiderint ueteres poetae,“ legenda esse Athenaei uerba censuit *Σώφρων ἐν τῷ ἐπιγραφόμενῳ μίμῳ γυναικείῳ Ταὶ Θεοφαντίδες ἐλεξεν κτλ.* — Finem autem omnibus coniecturis inposuerunt Apolloni Dyscoli uerba (de aduerb. p. 592 in Bekk. A. gr. T. II), quae mimum illum, de quo agitur, fuisse aperte indicant inscriptum:

Ταὶ γυναῖκες ἀλ' τὰν θεὸν φαντι ἐξελάτν.

Huius mimi qui inquirere uolunt argumentum, quom nisi ad unum illi mimo planis uerbis tributum non possint respicere fragmentum (Athen. XI p. 480 B; fr. 33 Ahr.) „ὑποκατόνυκται δ' ἐν κναθίδι τρικτία¹⁾ ἀλεξίφαρμάκων,“ tum ad mimi inscriptionem, tum ad Theocriteos scholiastas recurrant necesse est. Ex inscriptione autem sola, ex mulieribus illis deam procul dubio Hecaten excitantibus quale fuerit argumentum nisi qui alia grauioraque adhibent testimonia concludere omnino non possunt; coniungentibus autem illam mimi inscriptionem cum Theocriti scholiastarum quorundam uerbis, hunc mimum a secundo Theocriti idyllio non ualde discrepuisse facile erit intellectu. Extant enim in argumento ad Theocriti idyllium secundum haec uerba „Τὴν δὲ Θεστίλιδα ὁ Θεόκριτος ἀπειροκάλως²⁾ ἐκ τῶν Σώφρονος μετήνεγκε μίμων,³⁾ quae uerba adcuratius tradidit Theocritei codicis Geneuiensis scholiasta, qui ad Jdyll. II v 69 dixit „τὴν δὲ τῶν φαρμάκων ὑπόθεσιν ἐκ τῶν Εὐφορίωνος μίμων μεταφέρει.⁴⁾ Hisce utriusque scholiastae uerbis qui fidem habent, nec quidquam

¹⁾ De Doricae huius uocis significatione cf. Boeckh. ad C. J. T. I p. 811, quoi addas Epicharmi fragm. 102 p. 114 ed. Polmann Kruseman.

²⁾ Duebner (Annot. ad Schol. Theocr. p. 124) „Uoce ἀπειροκάλως, inquit, ostendit ueteris critici hanc laciniam esse fortasse Eratosthenis, cui tribuitur argumentum idyllii XII. Sed satis mire de ancilla loquitur, quum totum argumentum a Sophrone petitum sit, ut infra Schol. Genev. Quae notatio quum ibi posita sit, ubi post discessum ancillae sola loquitur Simaetha, conicio sic scriptum fuisse: „τὴν δὲ Θεστίλιδα ἀπειροκάλως [προσέθηκεν οἷς] ἐκ τῶν Σώφρονος μετήνεγκε μίμων.“ Apparet quanto hoc sit probabilius uulgata scriptura, in qua uterque poëta reprehenditur.“ Equidem non adsensus Duebnero uocem ἀπειροκάλως sic interpretor. In Theocriti idyllio secundo, quod recte in duas partes, quarum altera actiua et in gestibus magis quam in oratione est constituta, altera quippe quae muliebribus querellis omnis contineatur magis lyrica est, diuisit Reinholdius (De genuinis Th. carm. et suppos. Jenae 1819 p. 28) primarias partis agit Simaetha domina, quom Thestylis ancilla, dominam in fascinatione instituenda adiuuans, inducta est non locuta, contra in Sophroneo mimo omnes, quotquot fuere mulieres sunt inductae loquentes.

³⁾ μίμων scripsi praeuentibus Valckenario et Duebnero pro codd. quorundam Parisiens. μηδικῶν, unde Blomfieldius (l. l. p. 389) ipse parum fidei emendationi suae tribuens correxit Παιδικῶν.

⁴⁾ Sic illa uerba in codice Geneuensi extare ostendit Adertus (Schol. Theocr. pars ined. etc. Turici 1843) qui recte Σώφρονος pro Εὐφορίωνος reponi, male pro codd. φαρμάκων legi iussit φαρμακείων, etenim illud codd. φαρμάκων nihil aliud esse mihi uidetur nisi uocis φαρμακευτικῶν compendium scholiastae nescio quous, qui quom duas mulieres quamuis alteram non loquentem induxerit Theocritus, utramque mulierem adpellans ueneficam, ex duabus mulieribus Theocritei idyllii duxit nomen.

mibi uidetur esse quod fidem illis abrogemus, quom dicere quale Sophronei mimi fuerit argumentum, tum multas et sparsas relliquias nullius mimi nomen prae se ferentis huic mimo adsignare possunt.¹⁾ Theocritei autem idyllii secundi quale sit argumentum non est quod describam.

Tertii, qui sequitur mimi eadem ratione qua antecedentis ex Theocriti quodam idyllio licet describere argumentum. Extant enim in argumento ad Theocriti idyllium quintum decimum, de quo bene ut obiter moneam iudicauit Engelius,²⁾ haec uerba: „Παρέπλασε δὲ τὸ ποιήματιον ἐκ τῶν παρὰ Σόφρωνι θεωμένων τὰ Ἰσθμια,“ quibus ex uerbis Sophronei mimi inscriptionem uariis modis elicere temptauere docti uiri. Erant enim, qui uerum nomen a scholiasta esse prolatum arbitrati, Sophronei mimi fuisse inscriptionem αἱ θεόμεναι τὰ Ἰσθμια contenderunt quem in numerum sunt referendi Valckenarius, qui pro uett. edd. et libr. θεμέων correxit θεωμένων (Adn. in Adoniaz. Theocr. p. 189 A) et Gryсарus (p. 8), erant qui Blomfieldio praeunte (Class. Journ. 1811 p. 390), ut δουρικότερον illa uerba sonarent, scribendum omnino esse censebant τὰ θάμεναι τὰ Ἰσθμια, quam emendationem probasse mihi uidetur Jahnius (l. l. p. CIV not. 1) quamuis idem Sophroneorum mimorum adferens titulos in pag. XCIV legerit αἱ θάμεναι τὰ Ἰσθμια. — Blomfieldius denique (l. l.) coniciendi suo ardori nimium indulgens, quamquam bene conrexit scholiastae uerba, ut similior esset inscriptio illius Theocritei idyllii titulo Sophroneum mimum modo uirilem existimans modo muliebrem aut τοὶ Ἰσθμιασταὶ aut τὰ Ἰσθμιάσδουσαι iussit legi, quam posteriorem uocem, quamuis seueriori Sophronis Doridi aptissimam, aspernatus Ahrensius (de dial. Dor. p. 469) mimum fuisse inscriptum censuit Ἰσθμιάζουσαι. Equidem quom cur a scholiastae Theocritei uerbis recedam non habeam Sophronis mimum fuisse et muliebrem arbitror et inscriptum:

¹⁾ cf. Sophronea fragm. ap. Ammon. de diff. uoc. p. 121 Valck. cum Theocriti uerbis II, 1.; ap. Athen. XI, p. 479 B cum Theocr. II, 2 alia. Huic mimo inserendi fortasse sunt Sophronea fragm. ap. Etym. M. p. 443, 52; Schol. Theocr. II, 12; Crameri An. Oxon. I p. 277, 18; Tzetz. ad Lycophr. v. 77; Stob. Eclog. phys. I, 52.; Athen. III p. 110 B. C VII p. 324 F; Schol. in Nicandri Ther. 861.; Etym. M. p. 718, 2. —

²⁾ Theorie der Dichtungsarten Thl. I S. 287. —

Τὰ δάμναται τὰ Ἴσθμια.

Huius mimi ad argumentum quod adinet Valckenarius, qui primus de eo disseruit (l. l.) conprobantibus Huschkio (Anall. critt. p. 89), Gryvaro, Bodio (Gesch. d. hell. Dichtk. III, 2 p. 91) inductas fuisse in hoc mimo arbitratus est suo more garrientis, ne suae ciuitatis matronas Syracusanas offenderet, siue Corinthias siue in locis uicinis natas mulieres spectantis Isthmica certamina, et quamuis eum ita interpretatum non fugerit, non licuisse apud Graecos, solis exceptis Eleis, apud quos sola Cereris sacerdos spectare potuit Olympia,¹⁾ ludis certaminibusue interesse mulieribus uiro nuptis, spectasse tamen maritas easque illud interdictum curiositate mulieribus innata conmotas spreuisse est arbitratus. Hanc in Valckenarii sententiam et argumentationem futilem sane inuectus aliam de Sophronei mimi argumento eamque probabiliorem protulit sententiam Welckerus (Nachtrag zur Aeschyl. Trilog. p. 137 sq.). Hic enim refellens Valckenarii illud a mulierum curiositate petatum argumentum, quod abhorrere prorsus dicit a Graecorum certis legibus constitutis rebus, ne de uirginibus quidem Isthmia spectantibus posse cogitari ostendit. Permissum quidem fuisse uirginibus a Spartanis, Cretensibusque Doricae stirpis populis, interesse ludis certaminibusque (Mueller „Die Dorier“ II p. 216. 314 ed. I), tamen non uirgines sed mulieres uiro nuptas a Sophrone esse repraesentatas, e Theocritei idyllii, in quo maritae sint inductae loquentes, similitudine esse concludendum. Hisce concessis arbitrari sese Sophronem imitatum fuisse Doricas (quales hae fuerint, utrum Syracusis an Corintho fuerint profectae, in medio relinquit Welckerus) mulieres, uiro iam nuptas, quae, non ut Isthmica spectarent certamina sed ut caerimoniis sacrificiisque ad Melicertam colendum institutis interessent, Isthmum petuissent. Quae a Welckero sunt disputata, quom nec Sophronearum relliquiarum nec quouisquam ueterum auctorum testimonium iis obstat, ea quoque potissimum de caussa optima fide esse conprobanda censeo, quod mulieribus in illo mimo repraesentatis sacrificia sollemnia ad Melicertam colendum instituta aptiorem et garriendi et ostendendi minutiarum illud mulieribus innatum studium praebuerunt materiam quam certamina Isthmica, in

¹⁾ Pausan. VI, 20, 9; Schol. ad Pind. Olymp. 7 praef. cf. Heeren ad Menandri de genere demonstratiuo Vol. IX p. 210 Rhett. gr. Walzii. —

quibus, si hominum coronam certantiumque laborem excipias nullus fere, ut ita dicam, aderat campus, in quo garrulitas muliebris posset exsultare. Copiose quidem de Melicertae sollemnibus non sumus facti certiores, conuertentibus tamen in rem nostram et apte coniungentibus inter sese sparsa quaedam ueterum auctorum testimonia haud difficile erit contendere, summam sollemnium illorum partem fuisse uersatam in pompa naeniisque, quibus Melicertae cadauer sint prosecuti. Constat enim, ut obiter tantum Melicertae fabulam enarrem,¹⁾ Inonem, Cadmi filiam, Melicertae illius matrem, quom Athamas, Thebanorum rex, eius coniunx insaniens interfecisset Learchum, suum Inonisque filium, metu percussam per Geraneum montem fugisse et a Moluride saxo cum altero filio Melicerta in mare sese praecipitasse et cum filio Veneris miseratione in numen marinum esse conmutatam, illam quidem in Leucothean, Melicertam in Palaemonem.²⁾ Melicertae corpus a delphino exceptum litorique apud Cromyon adpulsum, quom tolli iussisset Sisyphus, Athamantis frater, Jsthmiorum ludorum communitatem, uni etiam tum Neptuno consecratam, ita instituit, Nereidum ut ferunt impulsu,³⁾ ut Melicertam in eiusdem honoris societatem admitteret. Ritus autem, quibus illud Melicertae sollemne celebrabatur, uidentur esse uersati in scaena, qua, quomodo Melicertae corpus sint prosecuti, repraesentabatur. Duo enim uiri Amphimachus et Donacinus, a Sisypho missi,⁴⁾ deduxere Melicertae a delphino gestatum⁵⁾ corpus et postquam oculis lacrimantibus in pinuum, quibus litus erat arbustatum, ramis illud corpus strauere,⁶⁾ naenias effuderunt cantusque lugubris.⁷⁾ Tum processere atrati sacerdotes, qui in crypta, ubi inlatum erat Melicertae corpus,⁸⁾ Neptuno auctore inmolabant Melicertae taurum nigrum,⁹⁾ quo sacrificio perfecto, si testimoniorum inopia certi quid-

¹⁾ cf. Apollod. I, 9, 21; III, 4, 3. 7; Hygin. fab. 2; Ouid. Met. IV, 520 sqq. Fast. VI, 485 sqq. Metzger in Pauly Realencycl. IV p. 171 sqq.

²⁾ cf. Argum. ad Pind. Jsthm. 1. (T. II p. 515 B.); Pausan. I, 44, 7; Tzetz. ad Lycoph. 21. 229.

³⁾ Argum. ad Pind. Jsthm. 1 (T. II p. 514 B.)

⁴⁾ Tzetz. ad Lycophr. 107. 229.

⁵⁾ Philostrat. Imagg. I, 18, 4; II, 16, 1.

⁶⁾ Euphorion ap. Plut. Q. Symp. V, 3 p. 677 A. (fr. 47 pag. 80 Mein. Anall. Alexx.)

⁷⁾ Philostrat. Heroic. 20, 24.

⁸⁾ Pausan. II, 2, 1.

⁹⁾ Philostr. Imagg. II, 16, 2.

quam nobis licet concludere, tota caerimonia ad exitum uenisse uidetur. Non dignum quidem fuit, quod spectaretur, si Plutarcho¹⁾ morigeramur, et caerimoniae magis quam spectaculi prae se tulit speciem hoc sollemne, cogitanti autem mihi haec a Plutarcho esse dicta in comparatione ludorum certaminumque Isthmicorum, quae, quom singuli tantum homines dulcedine conuouerentur illius sollemnis, uniuersum populum excitabant tenebantque, a sententia mea supra adlata hoc sollemne aptissimam garriendi materiam praebuisse curiosis mulieribus stare me omnino opus est. Fac enim magnifice incedentium hominum pompam, fac iuuenem formosum, in ipso aetatis flore extinctum, mortuum iacentem in lecto funebri, floribus coronisue purpureisque uestibus ornato, fac naenias flebili uoce cantatas, fac antrum caliginosum, sacrificium sollemne, sacerdotes atratos, taurum nigrum, nonne garrulitati mulierum aptiora tibi uidentur haec esse quam in Isthmicis ludis certantium labor atque sudor? ²⁾ —

Quartus Sophronis mimus, quem muliebrem non uirilem, id quod censuit Fabricius, Athenaei demonstrant uerba (VIII p. 362 C) Σώφρων ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Νυμφοπόρῳ fuit inscriptus:

Ἄ Νυμφοπόρος

hoc est uertente Eberto (Dissertatt. Sicull. p. 156) „Ancilla sponsae ornatrix.“ (cf. Hesych. s. u.). Hoc in mimo ritus procul dubio, quos in nuptiis adhibuit infima plebs Syracusana et fortasse morem illum *φυλλοβολίας* repraesentauit Sophron, si morigeramur Bodio, quoius uerba sunt (l. l. p. 92) „Die Brantjungfer schildert die Hochzeitsfeier unter der niederen Volksklasse der Sikelioten namentlich die Sitte der Phyllobolie, die gewöhnlich nicht ohne die tollsten Späße ablief. Daran schließt sich die staunende Bemerkung einer dorischen Frau über die

¹⁾ Vit. Thes. 25 ὁ γὰρ Μελικέρκη τεθεὶς αὐτόθι νυκτὸς ἐδραῖτο, τελετῆς ἔχων μᾶλλον ἢ θείας καὶ πανηγυρισμοῦ τάξιν.

²⁾ Huic mimo, quom nullum extet fragmentum planis uerbis ei tributum a uett. auctt., inserendi fortasse sunt si respicias ad Theocriti Adoniazusas fragmenta quae extant ap. Cram. Ann. Oxonn. IV p. 413, 20 (cf. Theocr. 15, 2); Etym. M. p. 287, 50 (cf. Theocr. 15, 2) Apollon. Dysc. de pronom. p. 83 B. (Theocr. 15, 4); Athen. VI p. 229 F. (Theocr. 15, 22 sq.); Athen. IX, 380 E. Etym. Gud. p. 228, 17 sq., Athen. II p. 44 B. (Theocr. 15, 27 sqq.); Athen. IX p. 409 A.; Apollon. Dysc. de pron. p. 122 A. (Theocr. 15, 68); Apollon. Dyscol. de pron. p. 99 A. (Theocr. 15, 73.); Athen. II p. 48 C. (Theocr. 15, 78 sqq.)

Hefigkeit dieser Phyllobolie vgl. Demetr. de elocut. §. 147 „Θάσαι, ὅσα φίλλα καὶ κάρφεα τοὶ παῖδες τοὺς ἄνδρας βαλλίζοντι ὀϊονπερ φαντι, φίλα, τοὺς Τρώας τὸν Αἴαντα τῷ παλῶ.“—¹⁾ Quae subtiliter ex his Demetri uerbis extricauit Bodius, quamuis mimi nomen non prae se ferant illa uerba, conprobanda tamen esse censeo, quia, quominus de Isthmiorum uictoribus, quos sicuti omnium certaminum uictores foliis frondibusque apud Graecos fuisse conspersos constat,²⁾ praecunte Ahrensio cogitemus, illa de Sophronci mimi καὶ δάμεναι τὰ Ἴσθμια inscripti, quoi Ahrensius illud fragmentum tribuit, argumento paullo ante prolata sententia nos omnino inpedit. In caerimoniis enim Graecorum nuptialibus, si e tenuibus angustisque ueterum auctorum indicis nobis liceat concludere rectum, solebat euenire, ut earum domorum, quas praeteribat pompa nuptialis pilentumque, quo inuehebantur sponsa et sponsus, inquilini exirent foras,³⁾ nouosque coniuges tum optimis prosequerentur omnibus,⁴⁾ tum peterent floribus foliisque, quem posteriorem usum, quamuis unum modo eiusdem extet testimonium Stesichori,⁵⁾ ad Graecorum pertinuisse ritus nuptialis fortasse quispiam dixerit, quoi nostrae aetatis Graecorum mos ille coniuges domum abeuntis, petendi uuis ficisue passis, καλορίζικα siue κόσκων adpellatis, uenit in mentem.⁶⁾ Fac Bodium aberrasse a uero, nomen tamen mimi contemplatus ritus nuptialis in eo esse repraesentatos uix poteris denegare.⁷⁾ —

¹⁾ fr. 44 Ahr. — De explicatione huius fragmenti cf. Lobeck ad Soph. Aiac. 863 (pag. 377 ed. II). —

²⁾ Pind. Olymp. 8, 75 sqq., Pyth. 9, 128 sqq., fr. 3 Dithyramb. v. 15 sq. Boeckh. Cf. Boissonade in Notices et extraits de la bibliothèque du Roi T. X, 2 p. 194 not. 1; Hermann Gottesd. Alterth. T. II p. 253 not. 24; Becker Charikles T. III p. 151 ed. II.

³⁾ Hom. Jl. 18, 490 sqq.

⁴⁾ Aristoph. Pax. 1317 sq. cf. Chariton I, 1 extr., Heliod. X, 41. — Plura de pompa nuptiali uidesis ap. Becker Charikles Tom. III p. 304 sqq. ed. II.

⁵⁾ ap. Athen. III p. 81 D. (fr. 46 Kleine). Caue huc trahas primo obtutu connotus Himeri uerba, quae extant in connubiali oratione in Seuerum (or. I §. 19), quae enim uerba nimis aucto eoque poetico modo non exprimunt nisi pulchritudinem nouae nuptiae atque uenustatem.

⁶⁾ cf. E. Bybilakis „Neugriechisches Leben verglichen mit dem Altgriechischen zur Erläuterung beider. Berlin 1840 p. 37 sq.

⁷⁾ Reliquiae ad hunc mimum pertinentes extant ap. Athen. VIII p. 326 C. (fr. 29. 30. Ahr.). Inserenda autem fortasse huic mimo sunt quae laudant Demetr. de elocut. § 147 (fr. 44 Ahr.) et Schol. in Eurip. Andromed. 166 p. 284 ed. Cobbet.

Postremus denique mimorum muliebrium, qui inscriptus fuit:

„Α Πενθερά“

quom unum tantummodo extet fragmentum (ap. Athen. III p. 110 D; fr. 32 Ahr.) hisce conpositum uerbis „συμβουλεύω ε̄ ἐμπαγεῖν ἄσπον γὰρ εἰς τυφῶντα τοῖς παιδίοις ἰαλε“¹⁾ quibus mulier, ut panem caseo conditum comedat, rogat mulierem, qualis fuerit equidem dicere non ausim. Fortasse autem Sophron in hoc mimo, si de querellis uelis cogitare, quas nostra aetate de socrum, a plebe fere semper coniunctarum cum diabolo, morositate rixandique cupiditate haud raro iactant mariti, quas querellas iam ab antiqui temporis esse iactatas maritis conperimus,²⁾ loquentem induxit uel socrum rixantem uel maritum nescio quem, ab infima plebe petitem, qui, ut abhorrerent auditores lectoresue ab uxore ducenda, de socrus, uitam sibi reddentis insuauem, iniquitate uehementer conquestus est ac morositate. Hanc meam sententiam qui inprobat, ad Terenti Hecyram, quae Graecam redolet Apollodori Carysti fabulam, (Meineke Hist. crit. com. Graec. p. 464 sqq.) recurrat et e Myrrhinae ibi inductae malis artibus extorquere studeat Sophronei mimi argumentum.

Jam ad mimos transgredi iuuat uirilis, quorum de argumento, quin probabilem tantum quodammodo proferamus sententiam, deficientibus et ueterum auctorum testimoniis et reliquiarum ipsarum indiciis, fieri non potest.

Virilium horum mimorum primus, si e Germanici scholiastae uerbis (in Arat. Phaen. p. 36 Buhle): „Sophron in mimo, qui nuncius scribitur,“ uerum nomen liceat concludere, fuit inscriptus:

„Ο Ἄγγελος.“

quo in mimo nuncius, homo nescio quis infimi generis, fortasse aut de miserrima uitae suae condicione uoce miserabili est conquestus aut iactauit uaria sua multiformiaque negotia, per quae quouis tempore quamlibet adire domum secretaque hominum indagare sibi licuit. Nunciorum autem istius-

¹⁾ Casei, quem celeberrimum laudant Siculum (cf. Pollux 6, 63; Antíphanes et Hermippus ap. Athen I p. 27 E.; Philemon ap. Athen. XIV p. 658 B.) ualde amantis fuisse Syracusanos testis existit Archestratus. (ap. Athen. VII p. 310 B.) cf. Becker Charikles T. II p. 268 ed. II.

²⁾ cf. Ter. Hecyr. II, 1, 2 sqq.; II, 3, 3 sqq.; Juuen. VI, 231; Ouid. Fast. II, 626.

modi repraesentatio quantopere in populi fuerit deliciis inde poteris conligere, quod saltatio ἀγγελική, qua nunci adumbrabantur σχήματα, teste Polluce (IV, 103) extiterit apud Siculos. —

Secuntur qui nomina prae se ferunt:

„Ὠλιεύς τὸν ἀγροιώταν“ et „Ὁ Ἀγροιώτης“

duo mimi uiriles, quas, quamuis disiunctos planis uerbis ab Athenaeo, qui unus eos laudauit (III p. 86 A.; VII p. 287 C. p. 288 A. p. 309 C.) coniungendos tamen eosdemque esse accipiendos, praeunte Schweighaeusero, qui ad prioris mimi nomen uel ἀλίσκει (ἀλίσκων) uel aliam huius simillimam uocem subplendam esse censuit, recte obseruasse mihi uidetur Jahnius (l. l. p. XCIV). Fingamus recte subpleuisse uocem Schweighaeuserum, nonne fieri potuit, quin Sophron composuerit mimum, quem in duas diuersas quidem tamen cohaerentis diuisit partis, id quod ex idylliis Theocriti, quem haud raro imitatum fuisse mimos Sophroneos constet, fortasse quispiam poterit concludere, nonne fieri potuit, inquam, quin harum partium in altera rusticum quendam, hominem simplicem malarumque artium expertem, anteaquam a piscatore quodam sit deceptus, induxerit Sophron loquentem et gloriatum fortasse, ut postea deceptus maiorem eliciat auditoribus lectoribusue risum, uafritia atque astutia; in altera eundem rusticum iam deceptum de piscatore illo conquestum illumque detestantem repraesentauerit, unde postea uni huic mimo duo nomina, quorum alterum petiitum est a rustico, a piscatore alterum facillume potuerunt tribui. Merum autem hoc meum de utroque illo Sophroneo mimo qui inprobat commentum, argumentum subponat quaeso uerum.

Tertium uirilium mimorum fuisse inscriptum:

„Ὁ θυνοθήρας“

quamuis altero loco aperte indicauerit Etym. M. auctor (p. 423, 24), idem tamen altero loco (p. 572, 42) hunc mimum adpellauit Τοὶ θυνοθήραι, quod nomen, priore illo testibus Aeliano et Athenaeo deterius, nisi illius culpam tribuere uis librariis, inde, quod pater et filius in mimo sunt inducti loquentes, facillume potuit oriri. Quaerenti mihi huius mimi argumentum, Theocritum in idyllio uicesimo uno (quod unicum, nisi fallor, piscatoriorum carminum generis ex antiquate nobis est seruatum) Sophronis θυνοθήρας expressisse imitando admodum probabile uidetur. Est autem Theocriti idyllii argumentum hoc: „Duo piscatores pernoctantes tenui uilique tugurio, ad maris litus

posito, noctem conterunt confabulando. Alter eorum rogans amicum, ut sibi somnium, quo paullo ante usus est, interpretetur, proferens illud somnium ita loquitur, visum sibi esse piscem cepisse aureum, quo capto a piscatu in posterum abstinere in animum induxisse et illud consilium conrobasse iureiurando. Subito autem somno excitatum, quamvis effugerit sese et aureus piscis et lucri spes, timere sese illius iurisiurandi religionem. Hisce verbis pronunciatis alter piscator socium bono esse animo iubet eumque docet, sicut imaginem quietis nocturnae ita iurisiurandi quoque per somnium temere pronunciati religionem esse uanam.“ Aut talibus horumque similibus de rebus, aut de Thynnaeis fortasse, sacrificio festoque piscatorio, instituendis,¹⁾ aut quod ad perspicue cognoscendam illorum piscatorum naturam mihi uidetur esse aptissimum, de piscationis adparatibus, deque eius periculis molestiisque hoc in mimo sunt fortasse confabulati pater et filius, thynnorum piscatores. Valde enim periculosa fuit thynnorum captura, quae creberrime exercebatur apud Siculos,²⁾ quod piscatores in altis rupibus mari imminentibus, ubi thynni uersari amabant,³⁾ collocare erant coacti casas speculasque unde thynnos possent obseruare, quouis rei habemus testem Theocritum (III, 25 sq.). —

Hoc in mimo permultum uenustatis atque iocunditatis, quae fluxerunt procul dubio e piscatoris utriusque sermonum morumque imitatione a ueritate non recedenti, infuisse, ex Aeliano, qui huic mimo cognomen tribuit dulcis (H. A. XV, 6) poteris concludere.⁴⁾ —

De postremi mimorum uirilium nomine fluctuabant quondam uiri doctissimi, quorum alii, Fabricius et Finkensteinius (Arethusa T. I p. 17 not. ...)

¹⁾ cf. Aelian. H. A. XV, 6; Athen. VII, 297 E. — Ein Stralauer Fischzug im Alterthum?? —

²⁾ Arche strat. ap. Athen. VII p. 302 A.

³⁾ Plin. H. N. X, 75 s. 79. — De thynnis eorumque captura cf. Intpp. ad Theocr. III, 26, Intpp. ad Aelian. H. A. XV, 5; Wagner ad Alciph. I, 17 pag. 93.

⁴⁾ Huic mimo adnumeranda sunt fragmenta, quae extant ap. Athen. VII, p. 281 e, p. 306 D; Etym. M. p. 72, 50, p. 423, 24; p. 572, 24. et inserenda fortasse quippe quae marini generis sint, quae seruauerunt Athen. VII p. 286 D. 312 E. 324 E. III p. 86 A, 91 B; Etym. M. p. 254, 53; Herod. περί μ. λ. p. 10, 32;

Παῖς, alii Casaubonus, Schweighaeuserus, fortasse Koepkius (in Wachsmuthi Athenaeo III, 2 p. 169) id quod ex eius uersione „Der verbißte Liebling“ poteris concludere, Παιδικὰ mimum inscriptum fuisse sunt arbitrati, quae dectorum uirorum discrepantia ex Athenaei uerbis mirum in modum a librariis uexatis et mutilatis est oborta. Extat enim in Athenaei libro septimo (pag. 324 F.) locus a librariis scriptus: „Σώφρων ἐν δὲ τῷ ἐπιγραφομένῳ παιδὶ κάσποι φύξις φησὶ τριγύλας τετηγον τριγύλα δ' ὀπισθίδια.“ Haec uerba uehementer corrupta felici successu ita emendauit Ahrensius (de dial. Dor. p. 465): Σώφρων ἐν δὲ τῷ ἐπιγραφομένῳ Παιδικὰ ποιφύξεις φησὶ Τριγύλας κτλ. quam emendationem iure meritoque conprobantes Jahnius et Bussemakerius (Adnot. ad Nicandri scholia p. 391 Ed. Paris. 1849) Sophronis mimum fuisse inscriptum contenderunt:

Παιδικὰ ποιφύξεις

hoc est „Amasium terrebis.“ Ne autem uox illa ποιφύξεις referatur ad posteriora uerba τριγύλας τετηγον κτλ. prohibent scholiastae uerba ad Nicandri Theopriaca (v. 179) prolata, quae, nisi delirare putas scholiastam, uerbum ποιφύξεις ad uocem παιδικὰ esse referendum aperte demonstrant. Ecce sunt uerba „Τὸ δὲ ποιφύξεν πολλαχῶς λέγεται καὶ ποτε μὲν ἐπὶ τοῦ ἐκφοβεῖν ὡς Σώφρων ἐν μίμοις παιδικὰς ποιφύξεις ποτὲ δ' ἐπὶ τοῦ πρεῖν ὡς Εὐφορίων „ξεφύρου μέγα ποιφύξαντος.“ Contra haec scholiastae uerba ne simplex ea accipias Sophroneum fragmentum, impediunt Athenaei uerba ἐν δὲ τῷ ἐπιγραφομένῳ κτλ. quare in iis omnino est corrigendum μίμῳ pro μίμοις. De huius mimo, quem cur obscenum nominauerit Bodius (Gesch. d. hell. Dichtk. III, 2 p. 94) equidem nescio, argumento sententiam uix poteris proferre certam atque exploratam, ad Theocriti tamen quibus in animo est recurrere idyllia, ex horum decimo quarto (duodecimum enim idyllum et uicesimum tertium, in quibus item de quouisdam ardenti amore in puerum agitur, quia primum eorum magis lyricum est quam mimicum, alterum magis epicum, omitto) Sophronei mimi fortasse poterunt extorquere argumentum. Illius autem Theocriti idyllii, quod omnium Theocriteorum, excepto decimo quinto, est ut ita dicam μιμικώτατον,¹⁾ hoc est

¹⁾ In componendo hoc idyllio Theocritum ad Sophronis quendam mimum uirilem respexisse ea quoque de caussa, ut personas inductas, earum mores ac uitae rationem omittam, ualde mihi uidetur uerisimile, quod prouerbia, quae Sophronem postea demon-

argumentum: „Aeschines quidam, quod a Cynisca puella, quam amabat, sit derelictus aegre ferens et miserrime illa re afflictus, occurrit forte Thyonicho nescio quoi et ab hoc de maestitiae caussa interrogatus, haec enarrat: Instruxisse sese in uilla sua lautum conuiuium, quoi excepta Cynisca tres homines interfuissent sibi amicissimi. Progrediente conuiuio potasse conuiuas, singulos alta uoce nominando et se amoris ardore prorsus inflammatum in Cyniscae nomen bibisse. Hanc autem neque bibisse neque ulla eum responsione dignum iudicasse. Subito e Cynisca quendam conuiuuarum adlocutum eam, quaesiisse lupumne uidisset. Hisce uerbis auditis Cyniscam, quia Lupum, Labae uicini filium, amasset, iracundia esse inflammatam et quom paullo post conuiuuarum quidam iocandi et pungendi Cyniscam caussa iterum memorasset Lupum illum, largas eam lacrimas profudisse. Tum sese ira incensum Cyniscae inpegisse pugnum, illam autem adtractis uestibus inlico abiisse. Jam esse praeterlapsos duo mensis, ex quo se disiunctum esse a Cynisca, quoi nunc Lupus ille esset omnia. Habere autem se, quo posset aliquantum adquiescere, quom enim Simus amicus suus nauigatione se eripuisset amori infelici, sese per mare nauigantem et stipendia merentem amoris cruciatum sperare extincturum. Hisce uerbis auditis Thyonichus, ut in Ptolemaei copiis faciat stipendium, Aeschini persuadere conatur, illique qualis sit ille Ptolemaeus sciscitanti, regem illum describit benignum, Musarum amicum, amabilem summisque eum effert laudibus.“ Huius Theocritei idyllii argumentum qui coniungere uolunt cum Sophronis mimo *Παιδικὰ ποιήματα*, poterint fortasse contendere, ut Sophronei mimi eliciant argumentum, esse repraesentatum a Sophrone hominem quendam, qui dissensione inter se et amasium oborta cum alio homine sit confabulatus de uia atque ratione, qua amasii possit recuperare amorem et qui huius rei aptissimam putauerit rationem amasio minitari sese uitae suae inlaturum manus, quam uiam nimis periculosam ne ineat alter conatus sit dehortari aliasque illi, quibus deuincire sibi possit amasium, uias aperuerit faciliores, qua in re perstrinxit

strabo adhibuisse effuse, in eo occurrunt tot, quot in nullo alio idyllio cf. v. 22. 23. 31. 32. 43. 46. 51. In ceteris omnibus Theocriti idylliis, ut obiter moneam, haec notauit prouerbia I, 148 II, 110 IV, 41 V, 21. 23 VI, 18. 38 VIII, 53 X, 11. 32 XI, 20 XII, 24. 36 XV, 40. 45. 73. 87. 95. 148 XXI, 36 XXVII, 60 XXIX, 1. —

fortasse oblique amasiorum non sequentium nisi liberalissimos ac munificentissimos amatores malam fidem ac leuitatem. —

Praeter omnis illos mimos muliebris ac uirilis unus, quouis nomen est petatum a mythologia, commemoratur in Lexico Segueriano (Bekk. A. Gr. I p. 85, 24) „βλεπόν τον ρωθῆ καὶ μωρόν. Σώφρων Προμηθεΐ.“ Quouis generis ille, Προμηθεΐς inscriptus, mimus fuerit, an fortasse ad Rhinthonicarum fabularum¹⁾ similitudinem fuerit conpositus non licet diiudicari; uerisimile autem mihi uidetur Sophronem in illo mimo scribendo pressisse uestigia Epicharmi, quem mythologica argumenta in scaenam induxisse satis superque constat, Epicharmique fuisse imitatum fabulam Πύρρα ἢ Προμηθεΐς inscriptam, de qua uidesis Grysari librum de Doriensium comoedia (p. 274. 279 sqq.). Hoc de Sophronis Prometheo certior factus, scripsisse Sophronem mimum, in quo Herculem introduxerit pygmaeum cum gruibus pugnantem, qualem picturae uasculariae repraesentant,²⁾ praeuentibus Muellero (Handbuch der Archaeol. §. 411, 4 p. 564 ed. I) et Schneidewino (Exercitatt. critt. cap. VIII pag. 52; Coniectan. critt. p. 81) noli arbitrari. Hesychi enim uerba „Ἡρώκαλον (siue Ἡρωλλον) τὸν Ἡρακλέα Σώφρων ὑποκοριστικῶς,“ e quibus Muellerus et Schneidewinus sententias suas hauserunt, longe aliter explicanda esse censeo. Potuitne siue uir siue mulier infimae plebis, quam a Sophrone esse repraesentatam mox docebo, e more popelli, diminutiua amantis, in mimo nescio quo Herculem antestari ὑποκοριστικῶς? Cogitanti mihi de nostratium uoce „Ach du mein Gottchen! et de Itolorum diminutiuis, nulla esse caussa mihi uidetur, cur in Hesychiana illa glossa de titulo mimi cogitemus. —

Restat ut a mimo Γέροντες inscripto, quem Sophroni adfinxit Ahrensius, quamquam illius mimi nomen ipse de conmento suo ualde dubitans, uncis inclusit, Sophronem uindicem. Illum enim mimum Ahrensius extricauit e Demetri uerbis (de elocut. §. 151) „ἔρονσι δὲ τι στωμίλον καὶ ἀλληγορίαί τινες ὥσπερ καὶ τὰ Σώφρονος δὲ τὰ ἐπὶ τῶν γερόντων: ἐνθάδε ὦν κήγῳ παρ' ὑμῶν τοὺς ὄτρυχας ἐξομιζομαι πλέον δοκάζων πόνηται γὰρ ἤδη τοῖς ταλικοῖςδε καὶ ἀγκυραί,“ quam rationem

¹⁾ De Rhinthonis Tarentini fabulis, quae tragicum nec non mythologicum argumentum comicorum ratione tractabant cf. Osann Anal. critt. p. 70 sqq. et imprimis Lorentz de rebus sacris et artibus uett. Tarentin. Elberfeldiae 1836 pag. 28 sqq.

²⁾ Millin „Mytholog. Gallerie.“ Berlin 1820 nro 441. 442. —

inuestigandi fabularum titulos qui probat, eodem iure, Plutarchi loco (Quaest. Symp. I, 8, 1. p. 625 E) innisus, contendere poterit Sophoclem composuisse tragoediam inscriptam Γέροντες. Praepositionem ἐπὶ autem in Demetri locum idem ualere quod περί cum genetiuo coniunctum (de quo usu cf. Heindorf ad Plat. Charmid. p. 62) nonnemo uidet. —

Ex utriusque Sophroneorum mimorum generis et nominibus et quae describere audacius, ut fatendum est, quam uerius temptaui argumentis aperte effici cogique mihi uidetur et mores consuetudinesque et sermones Sophronem fuisse imitatum sordido potissimum loco natorum hominum. Ad sermonis quod adinet imitationem, loquendi rationem plebis esse repraesentatam a Sophrone sinceram atque integram, inde poteris probare, quod soloecismi siue barbarismi (quibus excellere infimam plebem, quae uulgaria uerba decurtare atque distorquere, fingere noua uehementer amat, constat inter omnis) infuere in Sophronea oratione, quouis rei tum reliquiae ipsae, tum eius, qui composuit Etymologicum magnum, uerba sunt testes. Dixit enim hic (pag. 774, 41) „Ζητεῖται τὸ παρὰ Σώφρονι „ὀγυώτερον κολοκύντα;“ πῶς οὐ λέγει ὀγυώτερον; ὁρῶν οὖν ὅτι ἔχοντι ἡμεῖς τὸ ἄκακον τῆς γυναικείας ἐρμηθείας μιμησάμενος, ὃν τρόπον ἐσολοίκισε „πατωμένα τοῦ κατώρος (ἀντὶ τοῦ ἐνέχυρα θεῖσα) ὁ τόκος τιν ἀλυφθερώζει.“ Quae uerba quam adcurate et diligenter Sophron sit perscrutatus hominum naturam, quantusque fuerit imitandi artifex satis demonstrant. De industria enim teste Etymologici auctore adhibuit Sophron soloecismos, ut rusticam simplicemque mulierum pronunciationem imitaretur, quorum uerborum momentum quibus penitus perspicere planeque cognoscere est in animo recurrant necesse est ad Ciceronis uerba insignia (de oratt. III, 12, 45) a L. Licinio Crasso prolata „Cum audio socrum meam Laeliam¹⁾ (facilius enim mulieres incorruptam antiquitatem conseruant,²⁾ quod multorum sermonis expertes ea tenent semper, quae prima didicerunt) sed eam sic audio ut Plautum mihi aut Naeuium uidear audire. Sono ipso uocis ita recto et simplici est, ut nihil ostentationis aut imitationis afferre uideatur.“ Quae de Laelia C. F. primi ordinis matrona Romana protulit Crassus ea ad uilioris condicionis

¹⁾ De Laeliae huius sermone cf. Quint. Inst. orat. I, 1, 6; Cic. Brut. 58, 211 coll. 22, 86.

²⁾ Haec uerba ex Graecis duxisse mihi uidentur originem. Dixit enim Plato (Cratyl. p. 418 C.) „οἶσθα, ὅτι οἱ παλαιοὶ οἱ ἡμέτεροι τῶ ἰ καὶ τῶ δ εὖ μάλα ἐχωρτο καὶ οὐχ ἤγιστα αἱ γυναῖκες, ἀλλὰ μάλιστα τὴν ἀρχαίαν φωνὴν σώζουσιν“ cf. Huschke Anal. crit. p. 87 sq.

mulierculas Graeculas, quas loquentis induxit Sophron, referre haud dubito. Alios soloecismos ita adhibuit Sophron,¹⁾ ut uerba eo modo, quo id facere solet uolgens, decurtaret atque contraheret, utque uerba Latina in Syracusanorum dialectum inferret et ita ea produceret, ut quasi a Graecis profecta esse uiderentur. Prioris horum soloecismorum generis sunt uoces Ἡουλλος pro Ἡρακλῆς, ἐμβραμένα pro εἰμαρμένα, βιπτάζω pro βαπτιζώ horum similes; contra alterius generis uoces graeco = latinae sunt μοῖτον (mutuum), πάτανα (patina), οὔγκια (uncia), κάραρον (carcer); quae uerba utrum in Siciliam uicinasque regiones a Romanis, an in Latium sint inlata a Siculis difficile demonstrare quispiam poterit. Cogitantibus autem haud paruas egisse partis in Sophroneis mimis piscatores, in Siciliam Syracusasque illas uoces esse inlatas e Latio uerisimile uidebitur, nam illis piscatoribus per mare huc et illuc peruagantibus mercatura commercioque facillume usus esse potuit cum Latii litoris incolis piscatoresque eas uoces, quas a Latii incolis audierant, facillume in rem suam conuertere suoque more Graeco pronunciare potuerunt. Praeterea Sophron Sicula, ut uidetur, nomina, maximam partem propria, quae sunt Κοιζία (Athen. X, 380 E, 409 A.), Ρώγκα (Apoll. Dysc. de pronom. p. 82 C.), Φύσκα (Apoll. Dysc. de aduerb. p. 606, 4) personis suis tribuit aut noua ipse finxit, ut teste Athenaeo (VII p. 309 C.) filium piscatoris thynnorum a κώθω pisce adpellauit Κωθωνίαν. — At non soloecismos modo, sed ioca quoque scurrilia et petulantia, quae omnino secum fert infimae plebis indoles atque natura et quae in Siculis atque Syracusanis in uniuersum posse cerni satis superque constat,²⁾ Sophron admiscuit orationi, redolebant autem facetiae, quarum plenus fuit Sophronis sermo in uniuersum uolgens populique faecem auctoribus Demetri uerbis (de elocut. §. 128). „Ο γλαφυρός λόγος χαριεντισμός και ἱλαρὸς λόγος ἐστὶ τῶν δὲ χαρίτων αἱ μὲν εἰσὶ μείζονες καὶ σεμνότεραι αἱ τῶν ποιητῶν αἱ δὲ εὐτελεῖς μᾶλλον καὶ κωμικώτεραι, σκώμασι εἰκνῆαι οἷον αἱ Ἀριστοφάνους χάριτες καὶ Σόφρονος καὶ Λυσίου.“³⁾ Hoc scurrile dicendi genus etiam in reliquiis potest cognosci, quale est illud de muliere, ut

¹⁾ cf. praeclare de Sophroneis soloecismis disserentem Huschkium „de C. Annio Cimbri, Lysidici filio“ Rostochii 1824 pag. 59 sqq.

²⁾ cf. meum Quaestionum mimicarum specimen. Berolini 1852. pag. 9 ibique not. 12. 13. 14.

³⁾ Lysiae facete dicendi generis exempla praebent inter alia fragmenta p. 618. 664 ed. Taylor. Londini 1739 (fr. 1 §. 5; fr. 93 ed. Scheibe ed. I. 1852).

uidetur, dictum, quae hominem fortunis omnibus euerterat „ἢ ῥα κάλως ἀποκαθάρασα ἐξελεπίρωσεν“¹⁾ (Apoll. Dysc. de adverb. p. 580, 31.), quibuscum uerbis cohaerent fortasse, quae ex mimis uirilibus laudat Pollux (IV, 174) σῶσαι δὲ οὐδὲ τὰς δύο λίτρας δύναιται.“ Eiusdem faceti scurrilisque generis sunt uerba ab Athenaeo prolata (VII p. 306 D.) „ἀ δὲ γαστήρ ὑμῶν κορυφαίας, ὄκκα τινος δῆσθε“ et illa ab Aeschyli scholiasta (ad Choëphor. 263) laudata „τὸ γὰρ ἀπεχθόμενον γῆρας ἄμμε μαραιῶν ταριχέει.“ quam utramque sententiam piscatores fortasse, artis suae exhibentes uocabula, proferebant in medium. Tali in facetiis usurpandis ab omni obscenitate non anxie cauisse Sophronem tum per se manifestum est atque apertum, tum reliquiis ipsis confirmatur. Numquam autem Sophron ioca obscena adripuit e truiuo protulitque mera nudaue sed semper ea quasi uelata et ambiguis uerbis inuoluta adhibuit, quouis generis illa sunt ab Athenaeo uerba laudata (III p. 86 E.):

A. Τίνες δὲ ἐντὶ ποκα, φίλα, ταῖδε τὰ μακροὶ κόγχοι;

B. Σωλήρες θηρ τοῦτοί γα γλυκύρεων κογγύλιον, γηρᾶν γυναικῶν λίφρευμα.“

Horum uerborum si quis uelit odorari obscenitatem, oleum operamque perderet, nisi ad Demetrium Phalereum recurreret et eiusdem uerba coniungeret cum glossa quadam Hesychiana. Demetrius enim adferens postrema illius sermonis uerba καὶ μιμνῶτερα, inquit (de elocut. §. 151), τὰ τοιαῦτα ἐστὶ καὶ αἰσχρά, illudque αἰσχρὸν quanam in re constiterit docent Hesychiana uerba σωλήρες· οἱ στεγαστῆρες καὶ τῶν ὀστρακοδέσμων τι γένος κογγυλίων τάσσεται δὲ καὶ ἐπὶ τῶν μορίων. Istiusmodi obscenitatem, ambiguis uerbis inuolutam, praebent uerba illa (Cramer An. Par. IV, 179, 16) ἀ δ' ἀμφάλητα κοπτάζει quae de puella strenue et molere et moli cupida usurpauit Sophron.²⁾ An tamen Muellerus (Dor. II p. 363 not. 11) et Goellerus (ad Demetr. de elocut. p. 128) memores illius Hesychianae glossae ἄγκυρα τὸ αἰδοῖον παρὰ Ἐπιγάρμῳ in his Demetri uerbis „ἐνθάδε ὦν κηγὼ παρ' ὑμέ τοὺς ὄστρηας ἐξορμίζομαι πλόον δοκάζων, πόντια

¹⁾ cf. Alciphron I, 6; Plaut. Bacchid. V, 1, 15; IV, 4, 50.

²⁾ De hoc fragmento, quod idem procul dubio est atque illud ap. Schol. Aristoph. Acharn. 263 et quocum coniungendum est fragm. ap. Schol. Aristoph. Lysistr. 17, egregie meruerunt Schneidewinus (Philolog. I p. 588) et Nauckius (Philolog. IV p. 265) quorum postremus tria illa fragmenta in unum congerenda et legenda esse censuit:

ἀ δ' ἀμφάλητα κοπτάζει, ἐνθάδε κοπτάζοντι πλείσται γυναῖκες.

Obscenitatem autem, de qua egi, inesse in uoce ἀμφάλητα (ἀμφ' ἄλητα et ἀμ' φάλητα) non est quod fusius doceam. —

γὰρ ἤδη τοῖς ταλικοῖςδε καὶ ἄγκυραι“ *obscenam allegoriam recte sint suspicati in incerto relinquo. Caue autem credas, nulla alia re nisi uerbis facetis iocisque scurrilibus atque obscenis constitisse Sophronis mimos, nec quidquam serii in iis infuisse, immo uero seria atque seuera admixta fuerunt iocis scurrilibus, quarum sententiarum grauium seriarumque, quamuis una tantummodo nostra aetate extet haec (apud Sext. Empir. adu. math. I p. 278 Fabr. p. 664 Bekk.) „τὸ τε τὸν θάνατον μηδὲν εἶναι πρὸς ἡμᾶς εἴρηται μὲν ἴσως τῷ Σώφρονι ἀποδεικνύεται δὲ Ἐπικούρῳ,¹⁾ multas tamen in mimis suis protulisse docet Vlpianus, qui Sophronis mimos adpellauit σπουδαίους. Errore autem uacillare mihi uidentur O. Muellerus (Dor. II p. 363), Gysarus (de Dor. com. I p. 65), Bodius (Gesch. d. hell. Dichtk. III, 2 p. 87), Witzschelius (in Pauly Realencyclop. T. V p. 34), qui Vlpiani uerbi innisi Sophronem duo mimorum genera et σπουδαίων et γελοίων composuisse contenderunt. Vlpianus enim ad explicanda Demosthenis illa uerba (Olynth. II p. 23 Reisk.) Καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον καὶ τοιοῦτους ἀνθρώπους μιμὸς γελοίων — ἀγαπᾷ ita locutus est (Tom. V p. 25 B. ed. H. Wolf Basileae 1572) „Μίμοι γελοίων: ἀναγκαῖον τὸ τῆς προσθήκης· οὐχ ἅπαντα γὰρ μίμησις γελοῖα τυγχάνει ἀλλ’ ἐστὶ καὶ σπουδαῖα. ἢ γὰρ τραγωδία μίμησις ἐστὶν ἡθῶν καὶ παθῶν βασιλικῶν, καὶ ἡ κωμῶδια μίμησις καὶ οἱ μῖμοι Σώφρονος σπουδαῖοι.“ Hisce ex Vlpiani uerbis certam distinctionem inter mimos σπουδαίους et γελοίους equidem non statuerem, nihil enim aliud significare mihi uidentur, quod Sophronei mimi ad uile insulsumque literarum genus non pertinerent, sed quod more comœdiarum, in quibus et ioca et seria aguntur eadem ratione, praeter ioca, quae seriis aptiora esse solent populi naturae, etiam sera proicerent dignique essent, qui in seria literarum genera non in ludicra refererentur. Seria autem in Sophroneis mimis partis secundas, primas partis egisse ioca non solum e relliquiis potest cognosci sed etiam ueteris auctoris nescio quouis conrobatur testimonio. Extant enim in incerti auctoris uita Platonis uerba: „Ἐξήλωσε δὲ (ὁ Πλάτων) καὶ Σώφρονα τὸν γελοιοποιὸν τὴν μιμητικὴν ὥσπερ κατορθῶσαι βουλόμενος“²⁾ quae, quom mimographum non mimicum scurram (γελοιοποιὸν)*

¹⁾ cf. Epicur. ap. Diog. Laert. X, 139 et ap. Sext. Empir. Inst. Pyrrhon. III p. 185 Fabr. p. 175 Bekk.

²⁾ Haec uerba, primum diuulgata in eorum commentariorum, qui sub Heynii auspiciis Gottingae prodierunt nomenque prae se ferebant „Bibliothek der alten Litteratur u.

fuisse Sophronem satis superque constet, primo loco in mimis suis Sophronem protulisse ioca ridendaque aperte indicare mihi uidentur. —

Exceptis soloeicisms iocisque illis tum scurrilibus tum obscenis, ad quam uerissime repraesentandam eam, quo uolgus populique faex utebatur, loquendi rationem eo quoque artificio usus est Sophron, ut ingentem adhiberet copiam prouerbiorum, quibus quantopere gaudeat popelli sermo, nemo ignorat. Adcommodatissime igitur Demetrius (de elocut §. 156) „Ἐν δὲ τοῖς πράγμασι, inquit, λαμβάνονται χάριτες ἐκ παροιμίας. φύσει γὰρ χάριεν πράγμα ἐστὶν ἡ παροιμία ὡς ὁ Σώφρων μὲν Ἐπιάλῃς, ἔφη, ὁ τὸν πατέρα πνίγων καὶ ἀλλαγῶν που φησὶν „Ἐκ τοῦ ὄνητος γὰρ τὸν λέοντα ἔγραψεν, τορύναν ἔξεσεν, κίμινον ἔσπειρε.“ Καὶ γὰρ δυοὶ παροιμίας καὶ τρισὶν ἐπ’ ἀλλήλοις χρῆται ὡς ἐπιπληθύνονται αὐτῷ αἱ χάριτες· σχεδὸν τε πάσας ἐκ τῶν δραμάτων αὐτοῦ τὰς παροιμίας ἐκλέξαι ἐστίν.“ Haec Demetri uerba quam uera sint docent reliquiae, in quibus permulta licet deprehendere prouerbialiter dicta, quae maximam partem non a singulorum hominum factis moribusue, quod saepissime fieri solet, ducunt originem atque ita nobis sunt parum intellegenda, sed a natura haud raro rebusque tritis ac uolgaribus profecta nullam fere interpretantibus praebent difficultatem. Prioris illius generis proueria haec sunt „Βουλίας δικάζει“ (Zenob. II, 86) „Μωρότερός εἰμι Μωρόχου“ (Phot. p. 244 Pors.) „Ἐπιάλῃς ὁ τὸν πατέρα πνίγων“ (Demetr. de eloc. l. l.); alterius generis sunt „πόντος ἀγαθῶν“ (Schol. Aristoph. Plut. 1051) „φαλακρότερος εὐδίας“ (Demetr. de eloc. §. 127) „ἡγίωτερον κολοκύντας“ (Etym. M. p. 774, 41) „λιγότερα τῶν πορφυρῶν“ (Athen. III p. 89 A.) „καταπυροτέρην τ’ ἀληστῶν“ (Athen. VII p. 218 F.) „ἀληθεστέρα τῶν ἐπὶ Σάγγρα“ (Zenob. II, 17) „ἀφ’ Ἰστιᾶς ἄρχεσθαι“ (Schol. Germanici Arat. p. 37 Buhle) „κινήσω δ’ ἤδη καὶ τὸν ἀφ’ ἰαράς“ (Eustath. ad Jl. ζ, 169 p. 633, 60) alia horum similia. Praeterea quod idem secum ferre solent popelli sermones et quae qui de Sophrone disseruere nollem neglexissent, Sophron mimorum suorum personas ita confabulantis induxit, ut qua in regione uersarentur indicarent siue ut localia (sit uenia uerbo) admiscerent sermonibus, quoius rei unum adtulit exemplum Athenaeus (III p. 86 A.) „Μελαιίδης γὰρ τοι νησοῦντι ἐμὴν ἐκ τοῦ μικροῦ λιμένος.“ Syracusarum

Kunst“ libello quinto (1789 p. 12) nuperrime denuo in medium protulit Westermannus in appendice Diogenis Laerti editione a Cobetio facta p. 7 lin. 10 sqq. Unde sententiam suam, incertum illorum uerborum auctorem adpellatum fuisse Vlpianum a Demosthenis commentatore diuersum, duxerit Jahnius (Prolegg. ad Pers. p. XCIX not.) equidem nescio. —

enim uicum, quem uocant Achradinam et Ortygiam paeninsulam paruus ille portus dirimit. Ciuilis quoque politicasue res Sophronem e popularis sermonis more adtigisse suspicari fortasse nos iubent Sophronea uerba „ὦ οὗτος ἢ οὐκ στρατείαν ἐσσεῖσθαι;“ quae e mimo quodam uirili desumpta protulit Apollonius Dyscolus (de pronom. p. 72 C.). —

Ad rationem quod adinet, qua Sophron repraesentatarum personarum protulerit sermones, quom Tzetzes, quamuis non satis dilucide, tum relliquiae nobis seruatae demonstrant, maiorem fere partem mimi positam fuisse in diuerbiis, quae crebris interrogationibus et responsis erant distincta. Dicit enim Tzetzes (Chil. XI v. 7 sq.):

Ὁ Σώφρων ὅσα γράφει γὰρ εἰς τῶν ἀμοιβαίων
Ἐρώτησιν, ἀπόκρισιν σύμπαντα κεκτημένα

quibus uerbis non multum fidei esset habendum, quod Tzetzes e Platonis dialogis, quos ad exemplum Sophroneorum mimorum conpositos fuisse paullo ante dixerat, illorum mimorum facillume fingere sibi potuit rationem, nisi relliquiae ipsae de mimorum forma nos facerent certiores. Duo potissimum fragmenta, quorum alterum e mimo quodam uirili, alterum e muliebri mimo est petatum, huc possunt referri. In primo enim senex nescio quis profert uerba τί μόν ξύσιλον; ad quae alter homo quasi conrigens uocem ξύσιλον respondet τί γὰρ σῦφαρ ἀντ' ἀνδρός (Etym. M. p. 737, 2), et in altero fragmento (Athen. III, 86 D.) mulier mulierem adloquitur: Τίνας δὲ ἐντί ποτα, φίλα, ταῖδε τὰ μακρὰ κόγχαι; quibus uerbis quae conpellata est respondet „Σωλήγες θην τοῦτοί γα γλυκύκρεον κογγίλιον, χηρῶν γυναικῶν λίγνεμα.“ Diuerbium autem, in quo sermo celerime excipit sermonem, in quo omissis longis descriptionibus prolixisque narrationibus alter crebro breuiterque interrogat, respondet eadem ratione alter, multum uigoris, multum iocunditatis illis tribuisse mimis, diuerbiisque merito ac iure Sophronem concessisse primas quis eat infitias, quoi de mimorum natura satis est persuasum. Quom enim mimorum sit naturam moresque hominum quam adcuratissime exprimere atque repraesentare, hoc nulla alia re melius nisi uiuo diuerbio, quom e sermonibus optime, paene dixerim unice, posse cognosci hominum naturam moresque constet, potuit effici. — Quaeri autem potest, illud Sophroneorum mimorum diuerbium utrum eadem ratione, qua Graecarum fabularum fuerit conpositum an, ab

his discreperit, utrum metrica oratione usus sit in mimis suis Sophron, an oratione scripserit soluta; quae quaestio uariis sententiis et disputationibus praebuit ansam magnamque inter doctos uiros conflauit litem. In tria potissimum castra sese coniecere certantes de Sophronea oratione docti uiri, quaternisque potissimum ueterum auctorum testimoniis ad suam quisque defendendam sententiam usus est armis. Exitere autem certantium, qui sola metrica, exitere qui sola soluta, numerosa tamen, exitere denique, qui modo huc modo illuc fluctuantes et utrarumque partium gratiam sibi conciliare cupidi, tum metrica tum soluta oratione Sophronem mimos scripsisse contenderunt. Primum in numerum referendi sunt: Petrus Victorius,¹⁾ Piccolominius,²⁾ Fazellius,³⁾ Vincentius Mirabella,⁴⁾ Paullus Benius,⁵⁾ Menagius,⁶⁾ Laurentius Crassus,⁷⁾ J. G. Vossius,⁸⁾ Casaubonus,⁹⁾ Santenius,¹⁰⁾ Buhlius,¹¹⁾ Tyrwhittius,¹²⁾ Fiorillius.¹³⁾ Ab altera autem parte stant Lilius Gyraldus,¹⁴⁾ F. Robortellus,¹⁵⁾ Casteluetrus,¹⁶⁾ Josephus Scaliger,¹⁷⁾ Vincentius Madius,¹⁸⁾ Stanleius,¹⁹⁾ Bonannius,²⁰⁾ Harlesius,²¹⁾ Fabricius,²²⁾ Valckena-

¹⁾ Comment. in I libr. Aristot. de arte poët. Florentiae 1573 p. 14.

²⁾ Annotationi nel libro della Poetica d'Aristotele. In Vinczia 1575 p. 39.

³⁾ de rebus Siculis prioris decadis IV, 1 pag. 91 in Rerum Sicul. scriptt. F. ad Moen. 1579.

⁴⁾ Dichiarazioni della Pianta dell'antiche Siracuse. Napoli 1613 p. 111 sq.

⁵⁾ In Arist. Poët. comment. Patauii 1613 p. 74 sqq.

⁶⁾ ad Diog. Laërt. III, 48 T. II p. 507 Huebn.

⁷⁾ Istorica de poeti Greci. In Napoli 1678 p. 473.

⁸⁾ de art. poët. natura ac constitut. cap. 2 Opp. T. III p. 10. Amstelodami 1697.

⁹⁾ de sat. Gr. poësi et Rom. sat. ed. Rambach p. 275.

¹⁰⁾ ad Terent. Maurum p. 165 sqq. ed. Lenep.

¹¹⁾ Aristot. ueber die Kunst d. Poësie aus d. Griech. uebers. Berlin 1798 p. 124 sq.

¹²⁾ in ed. sua Aristot. de poët. Oxonii 1794 p. 117 sq.

¹³⁾ obseruatt. crit. in Athen. pars. I. Gottingae 1803 p. 52 sqq.

¹⁴⁾ Hist. poët. tam graec. quam lat. Basileae 1545 T. II p. 803.

¹⁵⁾ Explicatt. in Aristot. de arte poët. Florentiae 1548 p. 14. 16.

¹⁶⁾ Poëtica d'Aristotele vulgarizzata e sposta. In Basilea 1576 p. 19. 21.

¹⁷⁾ Coniectan. ad Varron. p. 70 ed. Paris. 1585. „Sophron scripsit mimiambos sed prosa oratione.“ Dissident haec uerba inter sese; nam mimiambi dicebantur choliambi siue carmina ex choliambis composita (cf. Meineke Epimetr. 12 ad Anal. Alex. p. 390.).

¹⁸⁾ Comment. in Arist. libr. de arte poët. Venetiis 1600 p. 53.

¹⁹⁾ ad Aeschyl. Choeph. 294 p. 822 ed. Londin. an. 1664.

²⁰⁾ Delle antiche Siracuse. In Palermo 1717 T. I p. 244.

²¹⁾ in ed. sua Aristot. de arte poët. Lips. 1780 p. 8.

²²⁾ Bibl. Gr. T. II p. 493 Harl.

rius,¹⁾ G. Hermannus,²⁾ Astius,³⁾ Blomfieldius,⁴⁾ Mohnickius,⁵⁾ Graefenhanus,⁶⁾ Wachsmuthius,⁷⁾ Schoellius,⁸⁾ Hepnerus,⁹⁾ O. Muellerus,¹⁰⁾ F. Ritterus,¹¹⁾ Bodius,¹²⁾ Gryсарus,¹³⁾ Schlosserus,¹⁴⁾ Bernhardius,¹⁵⁾ Witzschelius,¹⁶⁾ O. Jahnius.¹⁷⁾ In tertiam inclinauerunt sententiam Constantinus Lascaris,¹⁸⁾ A. Mongitorius,¹⁹⁾ Huschkus.²⁰⁾ — Horum uirorum, qui metrica oratione Sophronem scripsisse contenderunt, non solum ad Aristotelis, tum ab eo ipso in libro de arte poëtica scripto, tum ab Athenaeo, Aristotelis uerba e deperdito eius libro de poetis scripto repetenti, memo-

¹⁾ ad Theocr. Adoniaz. p. 200 A.

²⁾ in ed. sua Arist. de poët. Lips. 1800 p. 93.

³⁾ Grundriss d. Philolog. Landshut 1808 p. 133.

⁴⁾ Classical Journal T. IV. 1811 p. 383.

⁵⁾ Gesch. d. Litt. d. Griech. u. Roem. p. 488.

⁶⁾ in ed. sua Aristot. de arte poët. Lips. 1821 p. 18 comment.

⁷⁾ Hellenische Alterthumskunde II, 2 p. 423 ed. I.

⁸⁾ Histoire de la litt. grecque profane. Paris 1823 T. II p. 117.

⁹⁾ de uariis Theocr. idyll. generibus. Thoruni 1836 p. 13.

¹⁰⁾ Die Dorier T. II p. 360 ed. I.

¹¹⁾ in ed. sua Aristot. de poët. Colon. 1839 p. 84.

¹²⁾ Gesch. d. hellen. Dichtk. T. III, 2 p. 88. — Egregius hic notandus est error Bodii, qui, quamquam de Sophronea oratione indicauit recte, tamen paullum festinanter sententiam suam protulit. Laudat enim p. 96 l. l. fragmentum Sophroneum uerba *αἰνοδουφῆς δὲ τάλαινα τεοῦ κατά τυμβοχόρησα* ex Apolloni Dyscoli libro de pronomine petita, pergitque „Hierdurch wird wenigstens deutlich, daß der jambische Dimeter catalecticus die Grundform der sophroneischen Mimen nicht gewesen sein kann.“ Bodius ipse si Apolloni illum locum inspexisset, hexametrum illum non Sophronis sed alii nescio quous („forsan Antimachi“ Valcken. ad Adoniaz. p. 324 B.) poëtae esse intellexisset. Dicit enim Apollonius „ἀπὸ τῆς οὐν Δωριος ἐγένετο ἡ τεοῦ ὁμότονος, μεταθεῖσα τὸ σ εἰς τὸ τ καὶ πλεονάσασα τῷ ε̄ καθάπερ καὶ ἡ σός ἐν τῷ τεός. Τίνας μέντοι ἤξιον βαρυντορεῖν οἴομενοι ἀπὸ τῆς τεο τὴν τοῦ ἢ πρόσθετον γεγενῆσθαι. Ἡ χοῆσις παρ' Ἐπιχαρμοῦ καὶ Σώφρωνι αἰνοδουφῆς δὲ τάλαινα τεοῦ κατά τυμβοχόρησα Σώφρων οὐχ ἤσων τεοῦ. Ἐπιχαρμος παιδὶ τεοῦ. Hoc in loco ad uocem Σώφρων uerba οὐχ ἤσων τεοῦ, uerba παιδὶ τεοῦ ad uocem Ἐπιχαρμος esse referenda nemo est, quin uideat.

¹³⁾ de Sophrone mimographo p. 12.

¹⁴⁾ Weltgeschichte T. II, 3 p. 191 ed. Kriegk. 1844.

¹⁵⁾ Grundriss d. griech. Litt. T. II p. 909.

¹⁶⁾ in Pauly Realencycl. T. V p. 38.

¹⁷⁾ Prolegg. ad Persium p. CI.

¹⁸⁾ in Maurolyci Sicanica historia. Messanae 1562 lib. I p. 20.

¹⁹⁾ Bibliotheca Sicula. Panormi 1714 T. II p. 234.

²⁰⁾ de C. Annio Cimbro Lysidici filio. Rostochiae 1824 p. 69.

riae prodita uerba, magni philosophi testimonium pluris aestimantes quam, quem egregie hallucinatum fuisse nonnumquam constet, Suidae lexicographi, sed etiam ad Sophroneas relliquias, ut hanc sententiam conprobarent, recurrerunt. Horum Aristotelis testimoniorum a philosopho ipso traditum hoc est (de arte poët. I, 7 sq.): „Ἡ δὲ ἐποποιία μόνον τοῖς λόγοις ψιλοῖς ἢ τοῖς μέτροις καὶ τοῖσι εἴ τε μιγῆσα μετ' ἀλλήλων, εἶθ' ἐν τινὶ γένει χρομένη τῶν μέτρων τυγχάνουσα ἢ μέχρι τοῦ νῦν. Οὐδὲν γὰρ ἂν ἔχοιμεν ὀνομάσαι κοινὸν τοῖς Σόφρονος καὶ Ξενοφῶντος μίμους καὶ τοῖς Σωκρατικοῖς λόγοις;“ alterum Athenaeus, ut Platonem, quamuis scripserit dialogos mimicos, non inuenisse tamen illos, sed composuisse Alexameno Teio praeunte probet, ita tradidit (XI p. 505 C.) „Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ περὶ ποιητῶν οὕτως γράφει: Οὐκοῦν οὐδὲ ἐμμέτροις τοῖς καλουμένοις Σόφρονος μίμους μὴ φῶμεν εἶναι λόγους καὶ μιμήσεις ἢ τοῖς Ἀλεξάμενου τοῦ Τηίου τοῖς πρώτοις γραφέντας τῶν Σωκρατικῶν διαλόγων“ quod utrumque testimonium dummodo recte explicetur, soluta oratione scripsisse Sophronem aperte atque dilucide adfirmat. Ad primum testimonium quod adinet, Aristotelem uocem ἐποποιίας non angustiore sed latiore significatione usum et sub ἐποποιίας nomine omnem poësim, partim nuda oratione usam partim metris siue uno siue pluribus conscriptam, fuisse complexum inprimis tenendum est. Quamquam qui metrica oratione scripsisse Sophronem contenderunt, magnam partem hoc intellexerunt, defendere tamen posse sententias suas sibi uisi sunt, λόγους ψιλοῦς uerba ἄνευ ἰσθμοῦ καὶ ἀρμοῦς prolata siue musicis modis destituta esse et uoces ἢ τοῖς μέτροις explicationis causa additas esse arbitrati. Falso autem opinatos fuisse magnoque uacillasse errore illos uiros nullo negocio intelleges, si de notione a ueteribus auctoribus et ab Aristotele ipso sub uocibus λόγοι ψιλοὶ snbiecta cogites. Etenim uerba λόγοι ψιλοὶ, ubi simpliciter posita neque uerba ἀρμοῦς siue ἄνευ ὀργάνων iis addita sunt, nihil aliud significant nisi orationem solutam¹⁾ et ab Aristotele ipso (Rhetor. III, 2) et a Platone (de legg. II p. 669 D.; Menex. p. 239 C.; Theaetet. p. 165 A.; Sympos. p. 215 A.) opponuntur orationi metricae. Quae quom ita se habeant, uerba ἢ τοῖς μέτροις explicationis causa addita esse non possunt, quò tota illorum uirorum sententia concidit. Alterum Aristotelis testimonium ab Athenaeo laudatum, quod suas sententias praeclare conrobaturum, aduersariorum prorsus refutaturum sperabant docti illi uiri, metrica oratione Sophronem scripsisse et adfirmat et negat.

¹⁾ Haec praeclare intelleguntur ex Achillis Tati loco II, 1 p. 65 Salm.

Adfirmat enim illud, si οὐδὲ particulam id quod fecerunt, et, quom Aristotelem de Sophronea oratione iudicium ferentem non constituisse sibi neque sibi ipsis neque aliis persuadere potuissent, facere coacti erant, qui metricos fuisse Sophronis mimos dixerunt, referas ad uerbum φῶμεν duplicemque negationem οὐδὲ et μὴ accipias pro simplici, qua structura usus Aristotelis uerba sic uertas necesse est: „Nonne igitur quos Sophronis mimos adpellant uersibus comprehensos, fatebimur esse sermones atque imitationes?“ Negat autem illud, si οὐδὲ particulam id, quod, qui soluta oratione Sophronem scripsisse dixerunt merito ac iure fecerunt, non ad uerbum φῶμεν sed ad adiectiuum ἐμμέτρους referas, quo facto locus sic uertendus est: „Itaque ne metro quidem adstrictos Sophronis mimos qui uocantur dicemus esse sermones et imitationes.“ Utramque quidem interpretationem licet usurpari secundum Graecae linguae rationem, postremae tamen omnino esse concedendas palmas edocet nos Gregori Nazianzeni scholiasta, qui quae Suidas, Eudocia, Hesychius Milesius recte quidem tamen non satis adcurate protulerunt, scripsisse Sophronem καταλογάδην, hoc est soluta oratione, sicuti ueteres ipsi hanc uocem interpretantur,¹⁾ certius definit, qualisque fuerit soluta oratio, qua usus est Sophron, distinctis uerbis indicat. Ad explanandum enim Gregori Nazianzeni hymnum quendam uespertinum²⁾ scholiasta (quouis uerba diuolgauit Montefalconius Biblioth. Coislin. p. 120 Ed. Paris. 1715) haec protulit: „ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ τὸν Συρακούσιον Σώφρονα μιμῆται (sc. Gregorius) οὗτος γὰρ μόνος τῶν ποιητῶν ῥυθμοῖς τισι καὶ κῶλοις ἐχρήσατο ποιητικῆς ἀναλογίας καταφρονήσας.“ Edocet autem nos hoc scholium luce, ut ita dicam, clarius, dummodo, quantum inter metrum et rhythmum intercedat discrimen, probe sciamus, Sophronis, qui omnem, quae inter eum et poetas posset intercedere, similitudinem fuerit aspernatus, non metricam certisque pedibus uelut incedentem sed numerosam tamen siue rhythmicis quibusdam partibus (κῶλοις) siue incisis distinctis inligatam fuisse orationem.

¹⁾ De hac uocis καταλογάδην significatione cf. Hesych. Suid. s. u.; Pollux V, 155; Theon. progymnas. cap. 3 §. 5; Xenophon Ephes. V, 4 p. 94 Locella; Plato Sympos. p. 177 B., Lysis p. 204 D., de legg. VII p. 811 E. XII p. 957 D.

²⁾ Hymnum illum Gregori uespertinum, iam ab I. Tollio (Insignia itinerarii Italici p. 96. 98) editum, denuo diuolgauit Iahnus (Prolegg. ad Pers. p. CI not.)

Iam quo argumento, quom ut ad Aristotelis testimonium recurratur illa scholiastae uerba omnino non permittunt, scholiastae autem uerba tam distincte sint pronunciata, ut ex iis uersibus comprehensos fuisse Sophronis mimos non possint concludere, nisi qui metricae artis prorsus sint inperiti, quo, inquam, argumento ii, quibus de metrica Sophroneorum mimorum oratione persuadere nobis erat in animo, sunt innisi! Ad reliquias mimorum sese receperunt, at ex hoc quoque receptaculo sunt depellendi. — Deprehendi possunt, si reliquiis, id quod fecere illi uiri, ex arbitrio modo addas modo adimas uoces, reliquiarumque corrupta a librariis, Doricae dialecti inperitis, mirumque in modum mutilata uerba nunc emendes nunc retineas, nonnullae reliquiae, quae metrum redolent iambicorum dimetrorum catalecticorum, attamen uersibus comprehensos Sophronis fuisse mimos illis ex iambicis dimetris aperte manifestoque concludere non licet. Effugit enim prorsus illos uiros ultro se offerre et scribentibus et loquentibus ultroque inreperere in orationem uersus¹⁾ et non solum, quod maxime fieri solet iambicos²⁾ siue dimetros siue trimetros, sed etiam integros hexametros dactylicos.³⁾ Habent, habent igitur his, quae modo adtuli, concessis, illi uiri omnino nihil, unde sententias suas possint defendere, discedere igitur inferiores palmamque concedere coguntur iis, qui in scholiastae Gregori Nazianzeni uerbis innisi, solutam et rhythmicè conformatam Sophronis fuisse orationem sunt arbitrati. Quamquam maxima Sophronearum reliquiarum hodie extantium pars duobus tantum tribusue uerbis composita est, unde numerosae quidquam orationis deprehendere uix possis, e longioribus tamen rhythmica illa Sophroneae orationis dispositio qualis fuerit, aperte potest intellegi, ut in illis fragmentis ab Athenaeo (III p. 86 D. et VII p. 229 F.) seruatis:

„Τίνας δὲ ἐντί ποκα, φίλα, ταίδε ται
μαζραὶ κόγγαι; Σωλήρες θην τοῦτοί γα
γλυκίκεων κογγύλιον
χηρῶν γυναικῶν λίχνευμα“

„Τῶν δὲ χαλκομάτων
καὶ τῶν ἀργυρομάτων
ἐγράφαιεν ἅ οικία.“

¹⁾ cf. Dionys. Halic. de comp. uerb. §. 25; Cic. Orat. 56, 189.

²⁾ Aristot. Rhetor. III, 8; Demetr. de elocut. §. 43; Cic. de orat. III, 47, 182; Munk de fab. Atellan. p. 7.

³⁾ cf. Funk in „Pädagogische u. litterarische Mittheilungen“ ed. A. Matthiae. Heft 3. Magdeburg 1826 p. 82—88.

Hisce in uerbis homoeoteleutum quoddam hodiernis fere simile adparere, inmerito non indicasse mihi uidentur, qui de his uerbis disputauere docti uiri. Homoeoteleuta autem, quae sponte fere loquentibus sese offerunt et tum apud Graecos tum apud Romanos scriptores possunt deprehendi,¹⁾ non solum in uniuersum sermonis popularis,²⁾ quem anxie imitatum fuisse Sophronem demonstraui, sed Sicularum etiam, si e Theocriti homoeoteleuto (X, 22 sq.) hoc concludere auderes, fuerunt propria. —

Sed de Sophroneae orationis compositione haec hactenus, restat, ut de dialecto, qua usus sit Sophron, pauca dicamus.

Reliquiis non raro adlatis, quae aliunde biographorum testimoniis accepimus, Dorica dialecto fuisse usum Sophronem praeclare adfirmatur. Quom autem secundum ueterum auctorum testimonia (cf. Ahrens de dial. Dor. p. 4 not. 6) uaria extiterint Doricae dialecti genera, quae omnia in duas dialecti species, in ueterem asperiores et in mitiorem recentem, diuiduntur, quonam Doridis genere usus fuerit Sophron accuratius examine- mus necesse est. Doridem Sophroneam inuestigaturis subuenit eius, qui argumentum composuit primi Theocriteorum carminum idyllii, testimonium, quod, quamuis sit paullulum corruptum, asperiori tamen ueteri Doride Epicharmo praeceunte usum fuisse Sophronem, Theocritum contra recentem mitiorem adhibuisse satis superque indicat. Sunt autem illius argumenti uerba haecce: „Κέχρηται δὲ (ὁ Θεόκριτος) Ἰάδει διαλέκτῳ καὶ Δωριδί τῇ νέᾳ δύο γὰρ εἰσι παλαιὰ καὶ νέα. καὶ ἡ μὲν παλαιὰ τραγῳδίᾳ τίς ἐστὶ καὶ ὑπέρογκος καὶ οὐκ εὐνόητος. ἡ δὲ νέα ἢ καὶ Θεόκριτος χρῆται μαλθακωτέρᾳ παρὰ τοῦ Ἐπιχάρμου καὶ Σώφρονος.“³⁾ **Huius**

¹⁾ cf. Thorlacius de homoeoteleutis Graecis et Latinis (Opusc. T. IV p. 33 sqq.); Reisig's Vorlesungen ueber lat. Sprachw. ed. Haase §. 479 p. 834.

²⁾ Homoeoteleutorum in sermone populari occurrentium permulta exempla praebent Romanorum tum Plautus, Terentiusque, tum Atellanarum, in quibus popelli sermonem regnasse constat, scriptores (cf. e. gr. Nouius ap. Non. s. gullulare p. 116, 24 Merc.).

³⁾ Scripsi hoc argumentum, sicuti e cod. Coislino anno 1516, qui nunc Parisiis in bibliotheca regia sub Nro. 351 adseruatur, id exhibuit recentissimus Theocriteorum scholiorum editor Duebnerus. Huius argumenti uerba parum intellegenda παρὰ τοῦ Ἐπιχάρμου egregie emendauit, quem secutus est Boissonadius (An. gr. III p. 302 not. 1), Valckenarius (Epist. ad M. Roeverum p. LIX.) παρὰ τὴν Ἐπιχάρμου ut Dorica Theocriti dialectus lenior dicatur prae illa, qua usi fuerant Epicharmus et Sophron; idemque ad Adonias. p. 209 dicit: „παρὰ τὴν Ἐπιχάρμου ut sic scribatur, quod iam olim monui, uel certe παρὰ τὴν τοῦ Ἐπιχάρμου certa postulat linguae ratio“ quam Valckenarii necessariam

ueteris nouaeque Doridis singula enumerare discrimina et de iis disserere, quod nuper ab Ahrensi fuse optimeque de iis sit disputatum, omittendum esse arbitror, tamen animaduertere haud alienum a re mihi uidetur Theocriti dialectum ea de caussa, quod Theocritus Syracusanam dialectum a uulgari graui grandisonaque Doride non ualde alienam (cf. Ahrens l. l. p. 406 sq.) Aeolicis Ionicisque formis, unde mollior leniorque dialectus euaderet necesse erat, temperauerit uariaque Doridis genera ex arbitrio miscuerit, fuisse appellatam mitiorem. Contra Epicharmus et Sophron neglectis omnibus Aeolismis et Ionismis seueram illam Syracusanorum dialectum adcurate expresserunt, quoi, ut paullulum seuerior sonaret, uoces quasdam ab Italiotis uicinis petitas, quas paullo ante adtuli, addiderunt.¹⁾ —

At unde exorsa est oratio mea redeat. Ex iis, quae usque ad hunc locum disputata sunt, sermonem popularem in omnibus uel minimis rebus ad summam ueritatem adumbratum fuisse a Sophrone aperte potest intellegi; iam quaeri potest, qua ratione Sophron sit imitatus hominum mores et ingenia, utrum in iis imitandis eiusdem ueritatis, quam in sermonibus hominum proferendis adhibuisse demonstraui, seruauerit fidem an superlacione ueritatis atque traiectione usus moribus ingeniisque eorum hominum, quos imitandos sibi proposuerat, adfinxerit modo uicia, modo uirtutes, qua re absoluta ad grauissimam illam quaestionem de ratione, qua Sophron hominum mores atque sermones protulerit in medium, iuuat adgredi. —

In eam, quam in morum humanorum consuetudinumque instituenda imitatione Sophron iniit, uiam difficile, ne dicam nullo pacto, deducere nos posset, qui ad illam rem explanandam solis uteretur reliquiis; sunt enim hae tam breues tenuesque, ut ex iis uix de mimorum argumento multo minus de moribus consuetudinibusque personarum in iis repraesentatarum certi quidquam liceat concludere. Alia autem eaque grauissima ad diiudi-

emendationem adsensum tulit recentiorum Theocriti editorum et Bastii, qui ad Gregor. Corinth. p. 359 Schaefer. *παρά* praepositionem post comparatiuos uocesque *ἄλλος* et *ἕτερος* poni pro *ἢ* contendit eaque de structura iussit conferri Boeckh. in Plat. Minoem p. 120, quoi addas Heindorf. ad Plat. Phaedon. p. 216 et Thucyd. I, 23.

¹⁾ De Theocriteae Sophroneaeque dialecti discrimine cf. Jacobs ad Anth. Pal. p. XLIII; Wuestemann ad Theocr. p. XXX sqq.; Grysar de Dor. com. p. 222 sq.; Ahrens de dial. Dor. p. 22. —

candam illam rem extant testimonia, quibus usi non aberunt a uero, qui contendunt perfectissimum imitandi artificem fuisse Sophronem hominumque mores, animos, indolem, denique totam uitam illum ita expressisse, ut tamquam in speculo potuerint cerni hominum et mores et studia. Platonem enim ferunt ueteres auctores Sophroneos mimos, quos una cum Philolai Pythagorei libris eum quom Syracusis esset a Dione emptos accepisse refert Tzetzes (Chil. XI, 1. 37 sqq.), non modo nouom tum literarum genus primum in notitiam pertulisse Atheniensium (Diog. Laërt. III, 13, 18), sed etiam nocturna, ut ita dicam, uersantem manu, uersantem diurna (Duris ap. Athen. XI p. 504 C. = fr. 46 Hullemann) in dialogis suis componendis adhibuisse tamquam exemplum,¹⁾ quibus simplicibus narrationibus non contenti nonnulli ueteres auctores illam rem in maius extulerunt, ut dicerent, etiam quom moreretur Plato capiti eius fuisse subpositos mimos.²⁾ Hoc de Platone, Sophronis fautore, a ueteribus scriptoribus adlatum testimonium, non solum, quae de dialogo Sophroneorum mimorum supra demonstraui, probat corroboratque, sed etiam, quam acute hominum mores obseruauerit, acute obseruatos quam callide effinxerit Sophron, satis superque ostendit. Nulla enim alia caussa, nisi uiuido, ut ita dicam, dialogi cursu, nisi morum humanorum repraesentatione a Sophrone efficta ad similitudinem ueri fieri potuit, quin philosophus Plato praecipuo studio sit amplexus Sophronem mimographum. De Platonis autem arte mimica, iam ab antiquis summis elata laudibus,³⁾ post tantos illa in re uersatos uiros⁴⁾ disserere est super-

¹⁾ cf. Tzetz. Chil. X, 806 sqq. XI, 7; Olympiodor. Vit. Plat. cap. 3.; Anonymi Vita Platonis p. 7, 10 ed. Westerm. (post. Cobetii Diog. Laërt.).

²⁾ Quintil Inst. or. I, 10, 7; Val. Max. VIII, 7, 3.; Olympiod. l. l. Mirum in modum Plato Sophronisque mimi requiruntur in eorum uirorum, quorum capitibus quom morerentur libros quosdam fuisse subpositos ferunt, indice a Ptolemaeo Hephaestione composito cf. Phot. Bibl. cod. 190 Tom. I p. 151 a Bekk. —

³⁾ Theon. progymnasm. cap. 2 §. 23; Dionys. Halic. de uett. scriptt. censura cap. 4 (T. V p. 430 Reiske).

⁴⁾ cf. Ast. de Platonis Phaedro p. 39 sqq.; Thiersch. „Ueber die dramatische Natur der platonischen Dialoge mit besonderer Rücksicht auf den Gorgias“ in Münch. G. Anz. 1836 Nro. 125 p. 1018 sqq. „Abhdlgn. d. philof.-philolog. Klasse d. bair. Acad. 1837 II, 1 p. 4, 27; C. Fr. Hermann Gesch. u. System d. plat. Phil. I p. 407; v. Heusde Initia phil. Plat. T. I p. 167 T. II pars. 1 p. 130. 141 sqq. pars. 2 p. 211 et Character. uett. phil. p. 99—106; Groen van Prinsterer Prosopographia Plat. p. 174 sqq.; Wytttenbach Epist. ad Heusdium in Opusc. II p. 21.

uacaneum. Mimicae huius Platoniorum dialogorum naturae si quo argumento opus sit, cogitate, quaeso, de Platonis Conuiuio, Phaedro, Protagora. In Conuiuio enim quam lepide quam mimice depinxit Plato conuiuiarum ad Agathonis uictoriam celebrandam conuenientium sermones, quam uere et naturae adcomodate descripsit Alcibiadis cum tibicina adcedentis ebrietatem, aliorumque superuenientium commissatorum turbam. Contra in Phaedro quam praeclare, id quod inmerito uituperauit Plutarchus (Amator. cap. 1 p. 749 A.), quasi ob oculos legentium posuit regionem locumque, in quo confabulantur Socrates et Phaedrus (p. 283 sq. p. 286. 303.), et mimorum naturae quam apte Socratem et Phaedrum ipsos induxit loquentis, ne incommodum illud ἔργον ἐγὼ et ἔρη interponeretur et ut tamquam a praesentibus sermo haberi uideretur coram legentibus. Denique in Protagora quam bene repraesentauit Hippocrati iuuenilem ardorem, Alcibiadis petulantiam, Calliae discendi studium, Protagoram tumidum atque superbum, Socratem cauillantem. Quaeri autem potest, utrum Plato Sophroneos mimos tam diligenter legerit, ut mores tantum naturamque hominum ad ueri similitudinem et communis uitae speciem formaret, an legerit eos, ut loquendi quoque rationem confabulantium personarum quam uerissime repraesentaret, quam quaestionem nemini in mentem uenisse uideo. Quamquam hoc iam per se manifestum est, testimoniis tamen grauibus posse conroboreari arbitror. Plato enim, Sophroneam hac in re procul dubio imitatus loquendi rationem, personas suas non solum ita induxit, ut uocibus ab artificijs suis ac negocijs petitis sint usi, id quod iam ueteres ipsi indicauerunt,¹⁾ sed etiam ut, indulgentes humano prouerbialiter dictorum amanti ingenio, sermonibus immiscuerint, de quibus iam ueteres scripsere,²⁾ adagia atque prouerbia, quorum innumerabilia fere in dialogis Platonice licet deprehendere.³⁾ —

¹⁾ Dionys. Halic. Ars. rhetor. 6 (T. V. p. 405 Reiske.); cf. Plato. Theag. in.

²⁾ Ὁ εἰς τὰς παρὰ Πλάτωνι παροιμίας γραφάς laud. ab Anonymo de incred. cap. 9 (ap. Westerm. Mythogr. p. 323).

³⁾ Prouerbiorum Platoniorum haec notauit: Phaedr. p. 236 B. 240 B. 241 B. 242 B. 257 D. 260 C. 272 C. 275 B. 276 B. C. 279 C.; Lys. p. 207 C. 216 C.; Protag. p. 313 E. 338 A. 345 D.; Lach. p. 187 B.; Charmid. p. 154 B. 164 D. 167 A.; Euthyphr. p. 3 C. 14 D.; Gorg. p. 447 A. 498 E. 510 B. 513 A.; Theaet. p. 146 C. 154 A. 162 C.; Euthyd. p. 282 C. D. 292 E. 293 D. 297 C. 298 C. 307 C.; Cratyl. p. 384 A. 401 A. 411 A. 413 A. 421 D. 425 A.; Sophist. p. 231 C. 241 D. 252 C. 261 B.; Politic. p. 264 B. 300 B.; Sympos. p. 174 B. 177 A. 183 B. 184 A. 189 B. 195 B. 198 A. 217 B.

Praeter Platonem, etiam alios scriptores, quibus infimi praecipue populi mores consuetudinesque quam uerissime repraesentare fuerit cordi, studiose legisse atque in rem suam conuertisse mimos Sophroneos, quod per se magnopere uerisimile est, id testimoniis quoque ueterum scriptorum certis atque haud spernendis adfirmatur. Accepimus enim, non solum Theocritum, Sophronis popularem, ad eius properasse exemplum, sed Persium quoque, unde, quanta floruerit gratia, quamque callide effluerit Sophron popelli mores atque ingenia, facile efficias, in Sophroneis mimis imitandis studium operamque conlocasse. De ratione, quae Sophronem inter et Persium intercedit, extat unus hic locus Laurenti Lydi (de magistr. I, 41 p. 153, 13 Bekk.): „Ἡέρσιος δὲ τὸν ποιητὴν Σώφρονα μιμήσασθαι θέλον τὸν Ἀνζόφορον παρ᾽ ἡλθόν ἀμεινόν“, quae uerba exilia egregie disputandi praebuerunt ansam, praeeunte Muellero (Hdbch. d. Archaeol. §. 335, 2 p. 417 ed. I), Otoni Jahnio, qui in Prolegomenis ad Persium (p. CV—CVIII) qua ratione Persius Sophronem sit imitatus praeclare ostendit. Persius enim, popelli morum sermonumque diligentissima ratione habita, homines quasi uiuentis atque uigentis ob oculos nostros posuit, quod optime intellegis e descriptione auiae illius, quae puerum cunis eximit eumque, ne quid ei noceat, expiat salua (II, 31 sqq.). Tum hominum gestus uoltusque, utpote ex iis hominum animus potest cognosci praeclare, ita expressit, ut ipsos homines cernere uideamur. Quam uere paucis lineamentis imaginem adumbravit poëtae, philosophique meditabundi (I, 106, III 80 sqq.), hominis auari (VI, 16 sq.), aegroti (III, 100 sqq.), crapulantis (III, 58 sq.), zelotypi (V, 162 sq.). Eadem praeclara ratione sermones quoque hominum, quorum infimo praecipue genere nates repraesentauit, ita imitatus est Persius, ut et permulta prouerbia siue ea, quae quotidiano usu trita prouerbiorum induerunt speciem (I, 4; IV, 10 sqq.; V, 36 sq. 63 sq.) et plebeias facetias obscenitatesque (I, 113 sq.; IV, 38, 48;

222 B.; Phaed. p. 89 C. 99 D. 101 D. 107 C. 108 D.; Phileb. p. 13 D. 19 C. 66 D.; Theag. p. 122 C.; Erast. p. 133 D.; Hipp. mai. p. 288 B. 293 A. 301 C. 304 E.; Republ. I p. 328 D. 337 B. 341 D. III p. 398 A. IV p. 427 E. 435 C. V p. 449 C. 465 D. VI p. 469 C. 493 E. 497 D. VIII p. 554 D. IX p. 576 D. 583 B.; Legg. I p. 650 A. III p. 702 D. V p. 739 A. C. 741 A. D. VI p. 751 D. 753 E. 780 D. VII p. 804 D. 818 A. XII p. 968 E. cf. Pseudo-Plat. de iusto p. 374 A.; Epist. VII p. 340 A.; Sisyph. p. 389 C.; Eryx. p. 405 C.

VI, 71 sq.) satiris suis admiscuerit. Differunt autem Persius et Sophron una potissimum re, dialogi dispositione. Sophronis enim dialogus sicuti torrens citato rapidoque fluit cursu; contra Persi dialogus tamquam fluuios labitur saxis ac scopulis interruptus multasque eum perlustranti praebet difficultates, quia Persius dialogi tenori aut adhibuit rex extrinsecus petitas aut eum interruptit prolixis, paene dixerim epicis, descriptionibus, quam obscuram dialogi rationem facile explicari posse, si cogites, satiras a scito quodam lectore apta uocis modulatione et gestu recitari, rectissime contendisse mihi uidetur Jahnius (l. l. p. CVII.). Persium autem non unum Romanorum Sophroneos mimos legisse atque in rem suam conuertisse, sed alios quoque Romanos iis legendis uacuisse, traditur memoriae. Patrem enim Stati, grammaticum eruditissimum, Sophroneos mimos implicitos, connotum procul dubio et eorum uenustate, et Doricae dialecti popularisque sermonis difficultate, iuuenibus fuisse interpretatum, ipsius Stati filius in praeclaro epicedio, scripto in patris honorem, prodidit memoriae (Silu. lib. V, 3, 146—158.). Hoc Stati patre excepto etiam Apollodorus, doctus ille grammaticus Atheniensis, explicandis Sophroneis mimis nauauit operam, quouis operae testimonia existunt Apollodori in Sophroneos mimos commentarii, quos minimum quattuor libris conligatos fuisse ex Aristophanei scholiastae uerbis (ad Vesp. v. 525) licet concludere. Quamnam rationem Apollodorus in commentariis suis conscribendis fuerit secutus, neque e ueterum auctorum testimoniis neque e commentariorum fragmentis, quod uterque exile est, dilucide potest cognosci. Quamquam primarium horum commentariorum argumentum ad ipsos mimos explicandos spectasse et testimonia et fragmenta indicant, fieri tamen non potuit, quin multa eaque grauissima de Sophronis uita et mimis continerentur, quare haud a uero fortasse aberunt, qui de mimis in uniuersum et de Sophronis uita in libro primo, in secundo de Sophronis dialecto Dorica aspera et de Sophronea oratione rhythrice conformata, in tertio de mimis uirilibus, in quarto de mimis muliebribus, quam mimorum diuisionem ab Apollodoro ipso profectam esse ualde uerisimile mihi est, Apollodorum disseruisse arbitrantur, quae sententia confirmatur paullum testimonio Athenaei, qui in tertio commentariorum libro egisse de mimis uirilibus Apollodorum disertis uerbis prodidit memoriae (VII p. 281 E.). Hanc meam diuisionem qui inprobant, contemplati relliquias,

Apollodori commentarios maximam partem prouerbiorum uocabulorumue et dialecti Doricae Siculaeue explicationes fuisse complexos concedant necesse est.¹⁾

Jam quaeri potest, Sophronis mimi num acti sint in scaena, quam quaestionem qui soluere uolunt nisi ad unum Solini testimonium non recurrant nesesse est. Dicit enim Solinus, de Sicilia disserens (cap. 5): „Hic primum inuenta comoedia, hic et cauillatio mimica in scena stetit,“ quibus uerbis, quin Epicharmum et Sophronem intellexerit, uix non poterit dubitari. Sunt tamen haec Solini uerba tam incerta, ut ex iis in scaena fuisse actos Sophronis mimos sententiam haud nullo negotio poteris defendere. Nam Solinus, Plini iste simia, ut omnino non est adcuratissimus, eo tempore scribens, quo mimorum aliud genus uix notum fuit praeter scaenicos, tempore Gordiani uel Philippi Arabis, quom de Sophronis mimis audiuisset, eiusdem generis eos esse nullo negotio persuadere sibi potuit. Deinde huc accedit, quod numquam apud antiquos et Graecos et Romanos repraesentatum est in scaena, quod non uersibus fuerit compositum, quod numquam solutae orationi, quam adhibuisse supra demonstraui Sophronem, locus est concessus in scaena. Quae quom ita se habeant, in scaena actos fuisse Sophronis mimos, quin praeceuntibus Astio,²⁾ Mohnickio,³⁾ Winkelmannio,⁴⁾ Grysaro,⁵⁾ Witzschelio,⁶⁾ Jahnio,⁷⁾ (qui Sophronis mimos uiua uoce et actione a scito fabulatore, fortasse a Sophrone ipso, fuisse recitados opinatus est) omnino neges facere non poteris. Quom tamen de antiqui temporis mimis Romanorum, de nostrae aetatis mimis Hispanorum, quos aequae ac

¹⁾ Apollodori fragmenta ad Sophroneos mimos spectantia praeter laudata extant ap. Athen. III p. 89 A., VII p. 309 C. (cf. Heyne Apollod. fragm. T. I p. 438—440 ed. s. Ap. Biblioth.) et ap. Schol. Gregor. Nazianz. p. 214 (Diarii Italici a Montefalconio editi) (cf. Schol. ad Jl. ε, 576 p. 167 A. Bekk.), quod postremum fragmentum mendis deprauatum in integrum restituerunt Valcken. adnot. schol. in Eurip. Phoen. v. 3 p. 593 (Vol. II p. 5 ed. Lips.), Blomfield. in Classical Journal 1811 p. 393, Boeckhius in Disquisitt. metrologg.

²⁾ de Plat. Phaedr. p. 15; Grundriss d. Philolog. p. 429.

³⁾ Gesch. d. Litt. d. Griech. u. Roem. Vol. I p. 484 sq.

⁴⁾ in Jahnii Neue Jahrb. Jahrg. 3 Suppl. 2 p. 521.

⁵⁾ de Sophrone mimogr. p. 7; de Dor. com. I p. 65 sq.

⁶⁾ in Pauly Realencycl. V p. 34.

⁷⁾ Prolegg. ad. Pers. p. CIII.

Romanos in scaena esse actos conperimus, cogites, quom perpendas Sophronis mimos fuisse uersatos in adcuratissima hominum imitatione, in exprimendis hominum sermonibus et gestibus, in scaena fuisse actos et hunc ipsum ad finem a Sophrone fuisse conscriptos O. Muellero¹⁾ duce, quamuis uix adnuente Solino, recte summoque iure, meo quidem iudicio, contendere poteris. In scaena autem actos esse Sophroneos mimos si censeamus, quaenam mimos inter comoediasque intercedat ratio et quanam re Sophronei mimi a iustis atque legitimis fabulis distulerint, ostendamus necesse est. Mimum arcte coniunctum esse cum dramatis, omniumque dramatum posse habere quodammodo elementum, quamuis elementum non perfectum, quis est qui neget. Elementa quidem et principia dramatum dicuntur poësis epica et lyrica, ex utraque tamen poësi, etiamsi cogatur in unum, non oritur drama, nisi subueniat ei mimica actionis dialogique personarum repraesentandarum imitatio. Seorsum autem, tum lyricorum in choris, tum epicorum in longis prolixisque narrationibus uersantium elementorum non habita ratione, seorsum et sola mimica illa imitatio prolata est in mimo, qui, quom neque epica neque lyrica insint in eo, in dramatum genera non potest referri, quo accedit, quod et metrica oratio et contorta illa actio dramatica et, ut ita dicam, oeconomia ad absolutum perfectumque drama necessaria, denique chori cantica et saltationes in mimo requiruntur. Sophronei autem mimi, quibus non spectabatur nisi personarum repraesentatarum imitatio ad naturam quam maxime efficta, nisi humanorum morum, reiecta ueritatis superlatione quouisuis generis ac traiectione, adcuratissima descriptio, Sophronei autem mimi fuerunt, ut ita dicam, *εἰδύλλια τῶν δραματικῶν* (kleine dramatische Skizzen), in quibus neglecta omni fabularum comicarum contorta dispositione, neglecta adcurata iustae actionis dramaticae descriptione, populi in uariis uitae condicionibus uiuendi, cogitandi, loquendi, agendi ratio sola repraesentabatur imitatione. Sed haec hactenus, iam ad Sophronis filium iuuat transgredi Xenarchum. —

¹⁾ Die Dorier II p. 362 ed. L.—A. Muelleri sententia stant Wachsmuth. (Hell. Alterthumsk. II, 2 p. 423 ed. I); Munk. (de fab. Atell. Lips. 1840 p. 16); Lohrentz. (de reb. sacr. uett. Tarent. p. 26 not. 25).

De Xenarchi uita et mimis nisi Aristotelis (Poëtic. 1, §. 8), et ad uerbum quin etiam magnam partem ad uitia inter se congruentia Suidae (s. u. Ξενάρχου), Photi (s. u. Ξενάρχου), Zenobi (V, 83), Michaelis Apostolii (XVII, 15) non prodita sunt memoriae testimonia leuia atque exilia, quorum Aristotelis testimonium, Sophronis patris mimos Xenarchum in scaenam tantummodo induxisse, quod Graecorum poëtis et tragicis et comicis haud inusitatum fuisse conperimus, nisi arbitremur, Sophronis patris Xenarchum pressisse uestigia patreque praeunte mimis conscribendis nauasse operam, aperte indicare mihi uidetur. Etenim non adpellat solum, sed soluta quoque oratione aeque ac Sophronis fuisse compositos mimos Xenarchi auctor est Aristoteles. Hoc, quod est de Xenarchi mimorum oratione, testimonio excepto, nullum de Xenarchi arte mimica nuncii in ueterum scriptorum libris inest uestigium. Utrumne Xenarchus praeclara humanorum morum perinde ac pater excelluerit imitatione, an nisi patris fama, ut filium commemorarent ueteres, non effecerit nec planis uerbis conperimus nec concludere possumus. Hac pro testimoniorum reliquiarumque inopia etiamsi non eandem quam Sophroni laudem tribuere possumus Xenarcho, haud ignobilem tamen illum fuisse mimographum, qui ad Suidae, Photi, ceterorum, quos laudauimus, scriptorum testimonia prouocamus, contendere poterimus. A Dionysio enim Syracusanorum tyranno rogatus Xenarchus quom deriserit Rheginorum ignauiam, cum aut tunc temporis praeclarum mimographum, ob populi fauorem huic rei fortasse maxime idoneum, iam fuisse, aut, Dionysi fauore ac beniuolentia usum, celeberrimum scriptorem abhinc euasisse, opinari nullo negotio adducimur. Uti uero Xenarchus a Dionysio rogatus Rheginorum ignauiam, multis ceteroquin elusam prouerbiis, (Diogenian. VII, 97b; Gregor. Cypr. III, 62; Intpp. ad Zenob. IV, 85; Ebert Diss. Siculae I p. 189) derisit, ita Nymphodorus *δαμνατοποιός*, quem eundem esse atque historicum illum Syracusanum aut Philippi Alexandriue Macedonum temporibus, aut Ptolemaei Philadelphi aetate florentem falso censuit Ebertus (l. l. p. 155 sqq. cf. Hullemann Duridis Samii fragm. p. 130 sqq.), ob ignauiam Rheginos exagitate primus a Duride Samio traditur (ap. Athen. I p. 19 F. = fragm. 45 Hullem.). — His de Xenarcho proditis memoriae testimoniis leuibus atque exiguis non contenti fuerunt, qui, quom comoedias quasdam Xenarchi nomen

prae se ferentis, quarum multae adhuc extant reliquiae, aliunde comperissent, mimographum Xenarchum harum comoediarum scriptorem sunt arbitrati.¹⁾ Egregio autem illos viros uacillasse errore, ipsae illarum comoediarum reliquiae satis superque demonstrant. Primum enim Attica illae reliquiae quotquot extant scriptae sunt dialecto, Xenarchum autem illum Syracusanum Dorica usum fuisse dialecto, quis est qui neget, deinde, quod Aristotelis de Xenarchi oratione soluta perspicuis uerbis tradito testimonio repugnat, omnes illae reliquiae non soluta oratione compositae sunt, sed metrum certum prae se ferunt trimetrum iambicum, quare a Xenarcho, Sophronis filio, illae reliquiae profectae esse plane non possunt. Comoediarum autem illarum scriptorem fuisse Xenarchum Atheniensem, mediae comoediae poetam, (cf. Meineke Hist. crit. com. graec. p. 434, Fragm. com. gr. T. III p. 614 sqq.) primus Godofredus Hermanns contra illos, quos nominaui, viros recte contendit atque demonstrat (ad Arist. Poëtic. p. 94.). —

Quaestione de Sophrone et Xenarcho mimographis consummata, restat, ut exploremus, utrum apud solos Syracusanos et Romanos²⁾ qui in mimis conscribendis operam nauabant extiterint, an apud alios quoque populos literarum genus aut idem aut illis mimis fere simile repperiatur. Ad duas praecipue, quantum equidem habeo conpertum, easque recentis temporis nationes illius rei quaestio referenda est ad Hispanos et ad Germanos, quarum nationum apud primam literarum genus, quod a ueterum populorum mimis nomine tantummodo discrepat, summa floret gratia, apud alteram literarum quaedam genera ad Syracusanos Romanosque mimos proxime accedentia licet deprehendere. —

Ad Hispanorum quod attinet mimos, qui Hispaniensis perlustrant comoedias in fabularum incurunt genus, quouis praestantissimus scriptor laudatur Don Ramon la Cruz, et quouis nomina inter sese non diuersa

¹⁾ Lil. Gyrard. Hist. poët. II p. 826 sqq.; Bonanni „delle antiche Siracuse.“ In Palermo T. I p. 245; Mongitore Biblioth. Sicula. Panormi 1714 T. II p. 233. 300 sq.; Fabric. Bibl. gr. T. II p. 505 Harl. —

²⁾ De Romanorum mimis disputare supersedeo, praesertim quom nuper de iis bene disseruerit Grysarus „Der roemische Mimus“ Wien 1854. (Aus d. Februarheft. 1854 d. Sitzungsberichte d. phil.-histor. Classe d. Kais. Acad. d. Wiss. (XII Bd. S. 237 ff.) besonders abgedruckt).

feruntur *Saynetes* siue *Entremesses* siue *Mociganga*. Hae fabulae tum propter simplicem earum actionem, tum ob earum argumentum e uita cotidiana petitum, tum denique ob repraesentatas in iis personas infimi praecipue generis et Syracusanorum et Romanorum mimis merito atque iure possunt comparari illorumque ad naturam dilucide cognoscendam summi sunt momenti. Etenim in his fabulis, ad nihil aliud, nisi ad hominum imitationem quam maxime adcuratam spectantibus, infimae praecipue plebis, olitorum, baiulorum, mulionum, aliorum habitus, mores, sermones, gestus ad summam ueritatem delineari atque describi accipimus.¹⁾ Huc accedit, ut illis fabulis, quarum unam eamque lepidissimam cum lectoribus communicauit *Barettius*,²⁾ aequae ac mimis antiquis contorta comoediarum dispositio atque actio desit, ut paucis tantum scaenis contineantur et ab exiguo numero actorum, quorum Hispanorum summa fama est,³⁾ agantur.

Paullum alius atque hae Hispanorum fabulae sunt naturae, quia ex parua tantum parte, ob argumenta in iis tractata et propter sermones in iis prolatos, a nostra quaestione faciunt, Germanorum, quae cum mimis antiquis possunt comparari, literarum genera, quorum tria potissimum et ab *Hebelio* et ab *Gruebelio* et ab *Glassbrennero* ficta huc referenda sunt. In altero illorum generum, quod *Allemanicorum* carminum ab *Hebelio*, praeclaro eius inuentore, inditum est nomen, agricolarum imprimis mores describuntur et ita, ut ipsi illi agricolae, qui *Sueuica* utuntur dialecto, de omnibus ad eorum uitam pertinentibus rebus aut secundis aut aduersis nos faciant certiores. *Gruebelius* autem, *Norimbergensis* ille poeta in uolgus gratissimus, eadem ratione, qua *Hebelius* *Sueuicum*, *Norimbergensem* popellum in carminibus suis induxit de uariis ei obuenientibus uitae condicionibus confabulantem *Norimbergice*, inductumque, mimica usus arte praeclara, ob oculos nostros posuit quasi uiuentem coramque nobis agentem. Contra in altero a *Glassbrennero* soluta oratione composito genere *Berolinensis* in-

¹⁾ Bourgoing „Tableau de l'Espagne moderne“ 3me édit. Paris. 1803 T. II p. 383; Riccoboni „Réflexions histor. et crit. sur les différents Théâtres de l'Europe.“ Amsterdam 1740 p. 45; Floegel Gesch. d. kom. Litt. T. IV p. 182 sq.

²⁾ Reise von London nach Genua durch England, Portugal, Spanien und Frankreich. Aus d. Engl. Thl. II S. 29 Leipzig 1772.

³⁾ Riccoboni l. l. p. 61 sq.

finae plebis mores praeclare ad naturam adumbrati sunt. Etenim ad nihil aliud, nisi ad popelli imitationem uerissimam spectans Glassbrennerus in lepidissimis suis libellis Berolinenses coquas, lignarios, rhedarios (Droschfenkutschcher), baiulos (Eckenscheher) siue de rebus ad eorum negocia uitaeque condicionem pertinentibus, siue de nouis rebus iisque politicis induxit confabulantis, utque absolutissimus popelli imitator euaderet, omnis, quas imitandas sibi proposuerat, personas uilibus sermonibus, soloecismorum, Berolinensium propriorum, et scurrilium iocorum e triuiis adreptorum plenis usus reddidit. Una autem re, ne adtingam non in scaena eos agi, differunt mimicae hae delineationes a mimis Sophroneis. Saepenumero enim plebis sermonibus in iis prolatis ioca quaedam satirica, aut de consiliis imperii magistratusue, aut de singulis quidusdam personis iisque insignibus dicta, inuenies interposita. —

Sed iam (ut Prudenti uerbis ad Symmach. I, 657 sq. utar) tempus iter nostri cohibere libelli,

Ne tractum sine fine ferat fastidia carmen! —

Dr. Ludouicus Botzen.

